

Ons Pensioen

TIJDSCHRIFT VAN DE BPP: BELANGENVERENIGING
PENSOENGERECHTIGDEN PENSOENFONDS ZORG EN WELZIJN

NUMMER 2, JAARGANG 32 • 2^E KWARTAAL 2018

Zwarte zwanen en het
pensioendebat

P. 10

Pensioendiscussie
opnieuw beginnen

P. 16

Bureaucratie in
de zorg gevoed door
wantrouwen

P. 19

MET DE SERVICE VAN HET HALEN EN
BRENGEN PER LUXE TOURINGCAR

8-DAAGSE STANDPLAATS BUSREIS COMPLEET VERZORGD

INDIVIDUEEL OF MET GEZELSCAP

- Halen en Brengen vanaf diverse opstapplaatsen en bij kleine gezelschappen (12 personen) vanaf uw huisadres
- Vernieuwd afwisselend excursieaanbod 2018
- Vier keer een halve dagtocht via schitterende toeristische routes met een bezoek aan een museum of een folklorisch evenement
- Dagtocht met drie uur varen op de Friese meren
- Excursies zijn inclusief entreegelden en consumptie
- Reis is op basis van volledig pension
- Uitgebreid ontbijt- en lunchbuffet (met een koud/warm gerecht)
- Hollandse keuken, mogelijkheid tot afstemming op dieet
- Overdag (8 tot 17 uur) koffie/thee/cacao naar behoefte
- Kamers (rookvrij) met douche/toilet + tv en per LIFT bereikbaar
- Dagelijks schoonmaak van uw kamer incl. schone handdoeken
- Gezellige avondprogramma's

Vertrek in 2018 op

7 juli

4 augustus

1 september

~~€ 595,- p.p.~~
€ 545,- p.p.

NU MET €50,- KORTING

Geldig tot 1 september. Toeslag 1-pers.kamer € 10,- per dag. Boekingskosten € 5,- p.p.

3-DAAGS STANDPLAATS FIETS- EN WANDELARRANGEMENT

INDIVIDUEEL

Het hotel is natuurlijk ook een uitgelezen plek om op eigen gelegenheid te komen. Het ligt tussen twee prachtige gebieden: het Nationaal Park het Drents-Friese Wold en het natuurgebied Fochteloërveen.

- Welkomstdrankje
- Twee maal ontbijt
- Twee overnachtingen

Hotel Aan de Vaart, een ideale uitvalsbasis € 75,- P.P.

Geldig tot 1 november. Toeslag 1-pers.kamer € 10,- per dag. Boekingskosten € 5,- p.p.

7-DAAGS STANDPLAATS KERST-ARRANGEMENT 2018

Bel of kijk op de website voor het programma (om alvast in de sfeer te komen)

Aankomst in 2018 op

22 december

We hopen u snel te mogen verwelkomen

Over de Maria Hilferstrasse en pensioenen

Net terug van een korte vakantie en vastgeplakt aan mijn stoel (het is buiten 30 graden en dat eind mei!) probeer ik de draad weer op te pakken. We vierden ons 50-Jarig huwelijk in Wenen. U ziet uw redacteur is ook de jongste niet meer maar wel alive and... nou ja niet meer zo kicking.

ROELOF JAN MULDER

Hoewel, we hebben nog wel een fietstour door Wenen gedaan. Drie uur fietsen met een gids voorop die waarschijnlijk in de winter skileeraar was want een behoorlijk tempo en niet echt goed te verstaan. Een beetje Wienerisch eigenlijk. Wel charmant. Wat een mooie stad is Wenen! Ik kan het iedereen aanraden. We waren 37 jaar geleden ook in Wenen geweest in het zelfde hotel en het zag er nog net zo uit. Herkenbaar. Een diner en concert bijgewoond in het Schönbrunn Palais. Geweldig!. Ben er nog vol van.

Maar dan nu de harde werkelijkheid van de pensioenperikelen in Nederland. Het kon natuurlijk overigens niet anders dan dat we het daar ook over hebben gehad met mensen in Wenen. Zo zat ik op een mooie zonnige middag op een terrasje aan de Maria Hilferstrasse (dé winkelstraat van Wenen, met die merkwaardige naam die ik niet anders kan uitleggen dan dat je in die straat vakkundig van je geld wordt af geholpen en dat Maria daar bij helpt) naast een vader en zoon die, naar later bleek uit Süd Tirol (Noord Italië) kwamen. Hoe de pensioenen in Nederland waren geregeld. Ze vroegen eerst wanneer we in Nederland met pensioen gingen. Ik vertelde dat die leeftijd langzaam verhoogd werd van 65 jaar naar 67 jaar en wellicht nog hoger. Ging ook in op de discussie of bij de bepaling van die leeftijd rekening gehouden zou moeten worden met de vraag of iemand een "zwaar" beroep had uit geoefend. Dat vonden ze

een heel reële benadering. In Italië werd de pensioenge-rechtigde leeftijd echter niet bepaald aan de hand van een vaste leeftijd maar aan de hand van het aantal gewerkte jaren, ik meen 42 jaar. Leek me ook een aardige benadering. Over rekenren-tes etc. hebben we het maar niet gehad, zo goed is mijn

Duits nou ook weer niet. In dit nummer vind u op pagina 29 echter wel een artikel van de NBP over de huidige berekening van de rekenrente en waarom die correct is of niet. Ingewikkeld maar de moeite waard om te bestuderen, want daar gaat het vooral in de toekomst om als er eindelijk duidelijkheid komt over de vraag of we een geheel nieuw pensioensysteem krijgen en hoe dat zou moeten worden ingericht. De redactie heeft verwoede pogingen gedaan om hierover een interview te hebben met minister Koolmees, helaas nog niet gelukt maar het staat nu op de rol voor het volgende nummer. Op pag. 16 e.v. vraagt Jaap van der Spek zich echter af of we de pensioendiscussie niet opnieuw zouden moeten beginnen. Tot slot natuurlijk een verslag van de afgelopen Algemeene Leden vergadering.

De redactie wenst u een mooie zomer! Daarom nu alvast een mooi zomers plaatje op de voorpagina. —

AUTEUR:
ROELOF JAN MULDER

“In Italië telt het aantal gewerkte jaren voor je pensioenleeftijd”

Colofon

Kwartaal tijdschrift van de BPP: Belangenvereniging Pensioengerechtigden Pensioenfonds Zorg & Welzijn (PFZW).

Aangesloten bij de NVOG: de Nederlandse Vereniging van Organisaties van Gepensioneerden.

Website

www.pfzw-belangenvereniging.nl

Hoofd- en eindredactie

Roelof Jan Mulder (Ons Pensioen),
Telefoon: 06 53842210
E-mail: roelof.j.mulder@planet.nl
Gitte Jansen-Nieudorp
(Pensioenbelangen)

Redactieleden

Jaap van der Spek, Eric van Eck,
Pierre Thijssen.

Medewerkers aan dit nummer

Audrey, Betty Berger, Rob de Brouwer, Ad van den Berg, Eric van Eck, Cees Michielse, Jaap van der Spek, Joop van Vliet, Marjoke Wessels, Ron Wessels, Pierre Thijssen.

Grafisch Ontwerp

William van Giessen

Afbeeldingen

pixabay.com

Druk en verzending

Senefelder Misset

Verantwoording

Het ledenblad 'Ons Pensioen' is het contactorgaan van de BPP en verschijnt vier keer per jaar. Ons Pensioen komt tot stand in samenwerking met 'Pensioenbelangen' (van de NBP). De meningen en visies in dit blad zijn niet noodzakelijkerwijs die van het verenigingsbestuur. De redactie

streeft ernaar de onderwerpen vanuit een breed en diverse perspectief te behandelen. Het is aan de lezer zelf om (mede aan de hand van meningen en visies in dit blad) tot eigen oordeelsvorming te komen. Voorts is de redactie niet verantwoordelijk voor de inhoud van advertenties en bijsluiters. Overname van (delen van) artikelen is toegestaan, met bronvermelding. De redactie plaatst met regelmaat reacties, artikelen en meningen van lezers. Reacties kunnen worden gezonden naar: roelof.j.mulder@planet.nl. De redactie behoudt zich het recht voor reactie niet, dan wel ingekort te plaatsen zonder daarover vooraf met de inzenders te overleggen. De redactie werkt met een redactiestatuut.

Bestuur

Voorzitter: Liesbeth Schaap
Vice voorzitter: Jaap van der Spek
Secretaris: Cees Michielse
Penningmeester: Jaap Dijkstra
Leden: Jan van Pijkeren, Baukje Vegter, vacature

Ledenadministratie

Adreswijzigingen en opzeggingen graag als volgt doorgeven: ledenadministratie@pfzw-belangenvereniging.nl of Jan van Pijkeren, tel. 06-30 68 98 73. Opzeggingen gedurende het verenigingsjaar gaan in per 1 januari daaropvolgend.

Lid worden

De contributie bedraagt slechts €11 per jaar (meer mag natuurlijk ook!). Het partnerlidmaatschap is €5,50 per jaar. U kunt zich aanmelden via de website of via een brief met gegevens aan de ledenadministrateur. Betalingen kunnen worden overgemaakt op banknummer NL83 INGB 000 455 2579 (ING

Bank) t.n.v. Belangenvereniging Pensioengerechtigden PFZW.

In geval van overlijden

Bij overlijden stopt uw ouderdomspensioen van PFZW. Uw partner en kinderen hebben in principe recht op Partner- en Wezenpensioen. Ook hebben zij recht op een eenmalige slotuitkering die gelijk is aan drie maal het bruto maandbedrag van uw Ouderdomspensioen. Over die uitkering wordt geen belasting en zorgpremie ingehouden. Uw partner krijgt deze uitkering. Is er geen partner, dan krijgen de kinderen jonger dan 21 jaar de uitkering. Is er geen partner of wees is die aanspraak maakt op deze uitkering, dan kan deze worden uitbetaald aan de natuurlijk persoon die kosten heeft gemaakt in verband met uw overlijden. Bij overlijden stopt ook uw lidmaatschap van de BPP. Heeft u een partner die gerechtigd is tot een partnerpensioen van PFZW dan zal BPP onder gelijke voorwaarden en zonder kosten uw lidmaatschap graag omzetten in een lidmaatschap van uw partner. De pensioenbelangen van uw partner blijven op die manier behartigd.

Commissie Financiële Dienstverlening

In geval van problemen met PFZW over uw pensioenberekening, zoek contact op met de voorzitter van deze BPP-commissie: Cees Michielse (06-47856168) contact@pfzw-belangenvereniging.nl

Advertenties

Advertenties voor Ons Pensioen gaan samen met advertenties voor Pensioenbelangen. Meer info via Bondsbureau NBP: 070-3601921 of info@pensioenbelangen.nl. Tarieven op aanvraag.

Inhoudsopgave

3. Over de Maria Hilferstrasse en pensioenen
4. Colofon
5. Inhoudsopgave
6. Duidelijk communiceren. Column van de nieuwe voorzitter
7. Goede ALV geeft startsein voor ledenwerfcampagne
8. Nu is ze het, met heel haar hart en ziel
9. Geen pensioenakkoord als de gepensioneerden er niet mee akkoord gaan
10. Zwarte zwanen , pensioendebat en de dilemma's
14. Hypotheek verlengen, vragen en antwoorden
16. Moet de pensioendiscussie opnieuw worden opgestart?
19. Bureaucratie in de zorg vooral gevoed door wantrouwen
20. Naar de sportles voor de sociale contacten
22. Sporten voor ouderen kan niet meer zonder App
23. Over uitzicht en hoogtevrees. De verhuizing, vervolg
24. Waar gaat het met de zorg naar toe?
25. Audrey's DeliCasa
26. Kruiswoordpuzzel en cryptogram
28. Pas verschenen
29. Visie NBP op de berekening van de rekenrente
32. Demografie, economie en pensioenen
34. Gaat de zorgpremie stijgen of dalen?
36. Verslag van de Algemene Ledenvergadering van de BPP
39. Over de BPP

Duidelijk communiceren

Tijdens de afgelopen Algemene Ledenvergadering (ALV) op 18 april jl. ben ik door de leden benoemd tot voorzitter. Dat is nog maar kort geleden en veel leden hebben het in de nieuwsbrief en op Facebook al eerder kunnen lezen.

AUTEUR:
LIESBETH SCHAAP

Welke vermeldenswaardige feiten kan ik al onder uw aandacht brengen? Allereerst een heel prettige ALV. Onze leden, onze gastspreker en het bestuur van BPP hebben veel informatie uitgewisseld. Onze gastspreker, mevrouw Van Vollenhoven van De Nederlandsche Bank (DNB), gaf inzicht in welke kaders DNB gebruikt op grond van de huidige wetgeving. De discussie was levendig en verduidelijkte een aantal zaken. Goed om weer te horen van de leden dat er zorgen zijn over de pensioenuitkeringen die jaar na jaar niet geïndexeerd kunnen worden. Uw bestuur deelt die zorg. Wij proberen er via diverse kanalen alles aan te doen om ontwikkelingen te stimuleren waarbij ook indexatie weer een reële mogelijkheid wordt en kortingen niet langer nodig zijn. Ik begrijp heel goed dat het voor velen onbegrijpelijk is wanneer pensioenfonds goede beleggingsresultaten behalen, terwijl de lage rente van dit moment de dekkingsgraad onvoldoende laat stijgen waardoor indexatie uitblijft. Het bestuur bepleit wat dit betreft met verve dat het kabinet besluiten daarover niet langer uitstelt.

Als tweede punt wil ik u laten weten dat wij de communicatie met u zo duidelijk mogelijk willen maken. Het jargon uit de pensioenwereld verdient een vertaalslag zodat wellicht een beter inzicht kan ontstaan bij de zaken die een rol spelen.

LIESBETH SCHAAP

U kunt onze opzet van de nieuwsbrief en de berichtgeving op Facebook als aanzetten daartoe zien. Tot slot gaan een aantal bestuursleden zich actief bezighouden met de verspreiding van onze nieuwe folder. Het is de bedoeling de folder onder de aandacht van 55+-deelnemers van PFZW te brengen. Wij hopen op die

wijze ons ledenaantal te vergroten. Ik ben van mening dat een grote vereniging meer invloed kan uitoefenen. Daarom ben ik blij dat de contributie opnieuw niet verhoogd is en nog steeds minder dan € 1,- per maand is. Ik hoop erop dat u zelf ook oud-collega's opmerkzaam wilt maken op het nut en misschien wel de noodzaak van een sterke BPP.

Rest mij nog u een heerlijke zomer toe te wensen in goede gezondheid. —

Goede ALV geeft startsein ledenwerfcampagne

AUTEUR: CEES MICHIELSE

Intern

Op woensdag 18 april hadden wij onze succesvolle Algemene Ledenvergadering (ALV) waarover u elders in dit blad een samenvattend verslag aantreft. Een jaarlijks terugkerend evenement waar veel trouwe leden met elkaar discussiëren en het beleid van onze vereniging bespreken. Het bestuur kreeg de uitdrukkelijke opdracht mee de komende periode alles in het werk te stellen om de ledenwerving tot een succes te maken. De daarvoor ontwikkelde folder vond gretig aftrek maar moet nu verspreid gaan worden door de bestuursleden en de leden zelf onder de doelgroep. De bedoeling is daarvoor de medewerking te vragen aan de instellingen waar onze potentiële leden werken en op het punt staan met pensioen te gaan. Ook via de website, de nieuwsbrief en facebook is de folder beschikbaar. Naast de kracht van het argument telt bij de belangenbehartiging zeker ook de macht van het getal. Alleen al om die reden is de ledenwerving van vitaal belang. Alle stukken die aan de orde zijn geweest op de ALV inclusief een uitgebreid verslag van de bijeenkomst treft u aan op de website. www.pfzw-belangenvereniging.nl

Daar kunt u ook zien dat het bestuur opnieuw de jaarcontributie heeft kunnen handhaven op het al jaren geldende bedrag van slechts € 11,- voor leden en op € 5,50 voor partnerleden.

Extern

Voor wat betreft de externe ontwikkelingen is de laatste maanden vooral veel aandacht besteed aan de bespreking van de jaarstukken van ons pensioenfonds PFZW. Op zich genomen opnieuw goede beleggingsresultaten, maar toch een achterblijvende dekkingsgraad waardoor indexatie vanwege de lage rente nog steeds niet in zicht komt. Zelfs de dreiging van noodzakelijke kortingen blijft boven de markt hangen als de rente zich niet herstelt of een ander en beter toezichtkader wordt afgesproken.

Niet alleen tijdens het debat met mevrouw van Vollenhoven van DNB tijdens de ALV, maar ook bij tal van andere bijeenkomsten heeft de BPP voor een andere meer evenwichtige berekening van de verplichtingen gepleit. Als daarvoor een stelselwijziging noodzakelijk zou zijn, waarvoor op zich goede argumenten gelden, dan moet dat maar.

Bij de bespreking van de jaarcijfers in de Pensioenraad is nadrukkelijk ook stilgestaan bij de ontwikkeling van de kosten.

De kosten per deelnemer bestaan onder meer uit administratiekosten, bestuurskosten en de kosten voor communicatie. Sinds 2010 zijn de kosten gedaald van € 78,40 per deelnemer per jaar naar € 67,90 in 2016 en € 64,90 in 2017. In het jaar 2020 het bestuur de kosten verder verlaagd hebben tot € 60 per deelnemer.

De kosten van vermogensbeheer bedroegen 0,49% van het belegd vermogen. Dat is iets meer dan in 2016, toen dit 0,46% was. Dat is omdat beleggers die het kapitaal beheren extra worden beloond als ze méér voor uw pensioen verdienen dan andere beleggers doen. Na aftrek van de kosten bleef er een rendement op de beleggingen over van 5,1%. In euro's is dat een netto opbrengst van ruim 9,5 miljard euro. Ook bij de beleggingen kijkt het bestuur scherp naar de kosten ten opzichte van de opbrengsten. De beleggingskosten zijn sinds 2013 in totaal met bijna 20% gedaald.

De pensioenraad heeft met instemming kennis genomen van de inhoud en de uitkomsten van dit beleid. —

En nu is ze het, met heel haar hart en ziel

Hoog zomer. Gerard en Eline komen na een fietstocht net terug bij hun tent op de camping in Bretagne als de telefoon gaat. Zoon Arjan: "Wat moet ik doen? Ik ben onder de douche flauwgevallen en alles zit onder het bloed".

AUTEUR:
JAAP VAN DER SPEK

Grote schrik. Arjan zit met vriendin Karin in Turkije. En zij zitten in Frankrijk. "De dokter direct waarschuwen", is het advies: "Ga maar naar het ziekenhuis. We houden de telefoon bij ons oor!" Van slapen komt niets meer. Arjan heeft de ziekte van Crohn, zou het daarmee te maken kunnen hebben?

De volgende ochtend is Karin aan de telefoon. Arjan is met spoed opgenomen op de intensive care en krijgt bloedtransfusie. Het ziet er niet goed uit. "Hoe dan ook, we komen", is het enige antwoord dat Gerard en Eline kunnen geven. Nog nooit hebben ze zo snel de tent opgeruimd en zijn ze naar huis gereden. Ondertussen bellen ze met de ANWB om een ticket naar Turkije te regelen. Ze hebben geluk: er is een plaats vrijgekomen in een vliegtuig, maar wel businessclass. Het kan ze niet schelen. Ze boeken direct en ze zien wel hoe ze dat gaan betalen.

's Avonds laat zijn ze terug in Nederland, de volgende ochtend vliegen ze al. Ondertussen hebben ze gehoord dat Arjan nog steeds op de intensive care ligt. Gelukkig in een particulier ziekenhuis, waar een medewerkster goed Nederlands spreekt. Gerard en Eline krijgen de medewerkster aan de telefoon en kunnen haar vertellen dat Arjan geen morfine moet krijgen, want daarop heeft hij eerder bij een zeer pijnlijk onderzoek een hartstilstand gehad. De specialisten bellen met de specialisten in Nederland. Dat gaat allemaal heel goed.

Als Gerard en Eline in het ziekenhuis komen, moet Arjan voor nader onderzoek naar een ziekenhuis 60 kilometer verderop. Karin gaat met de ambulan-

ce mee, met het dringende verzoek te vertellen dat er geen morfine aan te pas mag komen. Na een dag zijn ze terug. Het onderzoek is goed gegaan. Conclusie: waarschijnlijk een ernstige darmbloeding. Mogelijk ontstaan door verkeerd voedsel. Pas na vier dagen gaat Arjan van de intensive care af.

Ze kunnen voor twee dagen terug naar het appartement, ook al zit de vakantietijd er al op. Ze konden niet eerder een vlucht boeken voor de terugreis. Gerard en Eline slapen bij Arjan en Karin op de kamer. Er zijn veel gesprekken. "Nu weet ik het zeker", zegt Karin. "Ik ga de verpleging in".

Ruim 15 jaren later. Karin en Arjan hebben inmiddels twee kinderen en een nieuw huis. In afwachting daarvan wonen ze vier maanden met het hele gezin in bij Gerard en Eline. Er zijn weer vele gesprekken. Over toen, maar ook over nu. Karin werkt als verpleegkundige op de EHBO in het nabije ziekenhuis. Ze volgt cursussen om geschikt te worden voor de intensive care afdeling. Niets is haar teveel. Nachtdiensten, avonddiensten, de dienst overnemen van een collega. Ze gaat ervoor en met heel veel plezier. Al weer vele jaren. Net als veel van haar mannelijke en vrouwelijke collega's. Ze zijn er dus nog, verpleegkundigen die hun werk met hart en ziel doen.

"Ik weet het nu zeker", zegt Karin. "Toen wist ik het al, maar nu helemaal". Gerard en Eline zijn ontroerd. En Arjan: "Er zijn maar weinig Nederlandse jongens die het mij na zeggen, maar ik heb Turks bloed!" —

Geen pensioenakkoord als de gepensioneerden er niet mee akkoord gaan

Organisaties van gepensioneerden eisen van de minister en de SER, dat zij proactief en serieus bij de totstandkoming worden betrokken.

De koepels van organisaties van gepensioneerden (KNVG en NVOG) zijn van oordeel dat er geen akkoord over de vernieuwing van het pensioenstelsel kan zijn, zonder dat gepensioneerden daarmee hebben ingestemd. In achterkamers kunnen sociale partners veel bespreken om de impasse te doorbreken, maar er is pas een akkoord als alle betrokken partijen, dus ook de gepensioneerden, kunnen instemmen.

KNVG en NVOG zijn hevig ontsteld over de berichtgeving dat er een pensioenakkoord zou zijn. In een reactie geeft minister Koolmees aan, dat hij niet inhoudelijk wil reageren, maar dat hij wacht op een reactie van de SER, aan wie tenslotte het advies is gevraagd. Hij rept daarbij geen moment over gepensioneerden en jongeren. Terwijl hij aan de jongeren en ouderen 20 maart heeft beloofd hen actief, en vooraf, bij de besluitvorming te betrekken.

In de berichtgeving lijkt het erop of er een 'alles of niets' voorstel komt van werkgevers en werknemers. Dat kan en mag niet zo zijn. Ook de kroonleden van de SER, maar zeker ook de vertegenwoordigers van gepensioneerden horen als partij hun handtekening eronder te zetten. En niet bij het kruisje.

"Van de SER horen we al heel lang niets meer", zeggen Joep Schouten, de voorzitter van de KNOG en NVOG-voorzitter Jaap van der Spek. "Het wordt tijd dat de beloftes om serieus mee te praten worden nagekomen".

KNVG en NVOG stellen dat als er een akkoord over de pensioenen komt tussen kabinet en sociale partners, dat ook grote gevolgen zal hebben voor de pensioenen die al zijn ingegaan. "Het kan daarom niet zo zijn, dat de vertegenwoordigers van meer dan drie miljoen gepensioneerden op geen enkele wijze bij de totstandkoming worden betrokken. Dat is onzorgvuldig, dat geeft straks draagvlakproblemen, maar het gaat ook volledig voorbij aan de wettelijke plicht (pensioenwet) tot evenwichtige belangenafweging. Die

geldt niet alleen op het niveau van een pensioenregeling, maar zeker ook op het niveau van een aanpassing van het pensioenstelsel."

Beide koepels benadrukken nog eens dat het overgrote deel van de gepensioneerden al jarenlang geen indexering meer heeft gehad (of zelfs is gekort) en daarmee in koopkracht fors achter zijn gaan lopen. Feit is ook dat jongeren een achterstand in de opbouw van hun pensioen hebben, die zo mogelijk nog grotere effecten heeft. Het wordt nog erger als over een paar jaren een dreigende korting daadwerkelijk zal moeten worden doorgevoerd.

De koepels wijzen erop dat alle aandacht uitgaat naar de kosten van de vertraging van de snelheid van de AOW-leeftijd. Die vallen echter in het niet bij de kosten die gepaard gaan met de afschaffing van de doorsneepremie, te weten meer dan 60 miljard euro. En wie gaat dat allemaal betalen? Bij de invulling van die vragen horen ook de gepensioneerden te worden betrokken.

Veranderingen in het pensioensysteem zijn nodig. Dat vinden ook de koepels KNOG en NVOG. Maar er is geen akkoord als zij niet met het bereikte resultaat hebben kunnen instemmen. Zonder vooraf de genoemde organisaties (en die van de ouderen) erbij te betrekken, lopen de deelnemende partijen en de overheid het risico dat de resultaten zullen worden aangevochten, desnoods juridisch —

Zwarte zwanen, pensioendebat en de dilemma's

Een week na elkaar twee uitzendingen van omroep MAX over de pensioenen. Eerst de uitzending 'Zwarte Zwanen' en een week later het Pensioendebat, waarin overigens vaak teruggegrepen werd naar de eigen uitzending de week ervoor. Van een paar leden kregen we de vraag wat de BPP en de NBP voor standpunten hebben en hoe ze in het debat zitten.

AUTEUR:
JAAP VAN DER SPEK

De BPP en de NBP zitten in respectievelijk de pensioenraad en in het verantwoordingsorgaan van PFZW en ABP. Via deze kanalen en via andere wegen proberen wij onze pensioenfondsen scherp te houden op verschillende onderwerpen. Dan gaat het onder meer om dingen als het bereiken van voldoende rendement, het beheersen en liefst het verlagen van kosten, de beloningen van bestuurders, het verantwoord beleggen en uiteindelijk wat het allemaal oplevert. En alles wat verder in pensioenstudies en jaarverslagen aan bod komt. Natuurlijk lopen ook wij dan ook tegen dilemma's aan. Het is goed die dilemma's met u als lezer te delen.

Hoge kosten van vermogensbeheer

Eén van die dilemma's betreft de hoge kosten van vermogensbeheer. Mag vermogensbeheer 500 miljoen euro kosten als dat 10 miljard euro oplevert? PFZW slaagt erin om de kosten te beperken tot ongeveer 0,5% van de opbrengsten. Maar als je de bedragen hoort, die bij die 0,5% horen, dan schrik je wel. Het gaat om vele miljoenen. Een dilemma, waarover je elke keer weer opnieuw met het pensioenfonds moet praten. En die moet dan weer overleg hebben met de uitvoerder (PGGM of APG). Het onderwerp mag nooit in de belangstelling wegzakken. Dat is waar de BPP en de NBP voor staan.

Duurzaam en verantwoord beleggen

Een ander dilemma is het duurzame en verantwoorde beleggen. PFZW staat al jaren bovenaan de lijst van pensioenfondsen als het om duurzaamheid en verantwoord beleggen gaat. ABP staat eveneens bovenaan in de lijst. En toch zijn er ook op dit terrein dilemma's. Wat de één verantwoord vindt, is dat niet voor een ander. Als duurzaam en verantwoord beleggen betekent, dat je niet meer kunt/wilt beleggen in grote multinationals die hun inkomsten vooral halen uit fossiele brandstoffen (olie, kolen en gas), ben je dan niet hypocriet bezig als je wel met de auto naar je werk of met het vliegtuig op vakantie gaat? En wat als duurzaamheid betekent dat de rendementen lager gaan worden (en daarmee ook je pensioenopbouw)? Pensioenfondsen staan voor die moeilijke afwegingen en zullen daarin ook moeten meenemen op welk moment duurzaamheid juist geld kan gaan opleveren.

Zo zijn er verschillende bedrijven en landen al uitgesloten door PFZW en ABP. Maar kan dat nog meer? Uitsluiten van bedrijven betekent echter ook dat je geen invloed meer hebt via de aandeelhoudersvergaderingen, terwijl grote beleggers juist via gesprekken heel wat kunnen bereiken. Ook op deze punten zullen de pensioenfondsen aan de pensioenraden

en verantwoordingsorganen verantwoording moeten afleggen. BPP en NBP zitten bij de bespreking ervan blijvend op het vinkentouw.

Beloningen

Dan de beloningen. Door omroep MAX in het debat en in Zwarte Zwanen er nogal uitgelicht. De kosten van het vermogensbeheer en de dilemma's daarbij hebben we al besproken. De bestuursleden van PFZW en ABP voldoen aan de Balkenendenorm of zitten daaronder. Daar is bewust voor gekozen. Voor directieleden van pensioenfondsen en uitvoerende organen geldt dat het salaris passend moet zijn.

Maar wat is passend? Zij moeten het kennis- en ervaringsniveau hebben waarop zij goed tegenwicht kunnen bieden aan de mensen die gepokt en gemazeld zijn in de financiële wereld en in de wereld van vermogensbeheer, beleggingen et cetera. En daarin gaan hoge(soms schrikbarende) bedragen aan honorering om. Directie en medewerkers van pensioenfondsen moeten de kennis en ervaring hebben waardoor zij niet met kluitjes het riet in kunnen worden gestuurd. Ze moeten weten waarover ze het hebben om goed tegenwicht te kunnen bieden.

“
Het besturen van pensioenfondsen is niet eenvoudig. Er zijn nogal wat dilemma's.
”

Die mensen zijn niet gemakkelijk te vinden, omdat de financiële wereld hogere salarissen betaalt en het dus aantrekkelijker is om daarin te gaan werken. Tegelijkertijd beseffen pensioenfondsbesturen ook, dat het allemaal nog uit te leggen moet zijn. Daarom zijn de salarissen bij pensioenfondsen duidelijk lager dan in de rest van de financiële wereld. Maar 'veel lager' gaat ongetwijfeld zich op den duur wreken en een 'te hoog' levert verkeerd gemotiveerde mensen op. Het blijft dus steeds zoeken naar een goede balans op deze evenwichtsbalk. In dat zoeken volgen de BPP en de NBP de pensioenfondsen nauwkeurig en zullen ze kritische vragen blijven stellen. Maar wel wetende dat de dilemma's er echt zijn.

MAX pensioenmanifest

Aan het einde van de uitzending kwam MAX nog in een eigen pensioenmanifest met 5 uitgangspunten:

1. Betaal redelijke beloningen
2. Wees open over afspraken en fouten
3. Zorg voor eerlijk en onafhankelijk toezicht
4. Maak heldere en overzichtelijke pensioenregelingen
5. Stop met foute beleggingen.

In het algemeen gezegd zijn dit punten waar je moeilijk tegen kunt zijn. Er zijn natuurlijk wel vragen bij te stellen. Bij de eerste bijvoorbeeld: Wat is redelijk gelet op het al geschetste dilemma. Daar kun je dus verschillend over denken. Wat mag het kosten als je een hoog rendement bereikt?

Dat je open en eerlijk moet zijn over afspraken en gemaakte fouten spreekt voor zichzelf. Reden om alert te blijven via de verantwoordingsorganen en andere kanalen. Er is echter ook zoiets als de (door Europa verscherpte) privacywetgeving. Die en andere belemmeringen geven de grenzen aan waarbinnen kan worden geopereerd. Maar het risico is er dat organisaties zich er gemakkelijk achter kunnen verschuilen. Waakzaamheid blijft dus van belang.

Eerlijk en onafhankelijk toezicht?

Het gaat bij de pensioenfondsen om veel door werknemers nu en vroeger opgebracht geld. Dus is goed toezicht belangrijk als een soort garantie dat er geen gekke dingen gebeuren. Er zijn al waakhonden in de vorm van de AFM (toezichthouder financiële markten) en DNB (de Nederlandse bank). En er bestaan bij de pensioenfondsen zelf raden van toezicht. Vanuit de deelnemers zijn er de deelnemersraden en verantwoordingsorganen.

De overheid heeft er mee te maken via de wet- en regelgeving, op basis waarvan de toezichtsorganen toetsen. BPP en NBP zijn het vaak niet eens met het opereren van de toezichthouders, die niet zelden de neiging hebben beleid mee te bepalen. En kamerleden die grote invloed hebben op de kaders waarbinnen de pensioenfondsen kunnen en mogen opereren, worden niet op deskundigheid getoetst. Maar er is in ieder geval wel toezicht.

“
Bestuursleden
van pensioen-
fondsen worden
getoetst op hun
deskundigheid.
Kamerleden
die veel met
pensioen te
maken hebben
niet.
”

Omroep MAX constateert echter, dat er veel mensen in de pensioenwereld en de wereld van toezichthouders van plaats verwisselen. Een bestuurder van de PGGM is bijvoorbeeld een belangrijke medewerker geworden van de Nederlandse Bank. Ook hier dient zich weer een dilemma aan. De pensioenregelingen, de pensioenuitvoering en alles wat eromheen een rol speelt, zijn zo complex, dat het aantal mensen met kennis en ervaring te klein is om alle gaten te vullen. Daarom maken veel pensioenfondsen gebruik van mensen die ook elders actief zijn, dan wel ervaring hebben opgedaan.

Natuurlijk komt er van onderop aanwas (mensen die afstuderen dan wel later instromen). Natuurlijk zijn er speciale opleidingen waarheen pensioenfondsen hun mensen sturen. En natuurlijk heeft ook de daling van het aantal pensioenfondsen effect op het aantal benodigde mensen. Maar de spoeling blijft dun en dus zie je de mensen die binnen deze complexe wereld kennis en ervaring hebben opgedaan van plaats verwisselen.

Het Pensioenlab (jongeren van de vakbonden) doet veel aan het opleiden van jonge mensen om ze geschikt te maken als (jonge) bestuurders van pensioenfondsen, maar het blijft lastig genoeg goede mensen te vinden.

Voor het houden van goed toezicht moet je mensen hebben die weten hoe de pensioenwereld in elkaar zit, die weten waarop je toezicht moet houden. En wie kun je dat beter laten doen, dan mensen die in het veld gepokt en gemazeld zijn. Maar ja, hoe objectief zijn die dan ten opzichte van de wereld waaruit zij voortkomen? Het is een dilemma waarover ook de pensioenwereld zelf zich moet afvragen hoe die cirkels doorbroken kunnen worden.

Maak heldere en overzichtelijke pensioenregelingen

Een heldere en overzichtelijke regeling is de basis voor begrijpelijke communicatie. Er is dus alle reden om te bekijken of er vernieuwingen mogelijk zijn, waardoor regelingen minder complex worden. Daarover buigt zich, op verzoek van onze overheid, de SER zich al jaren. Vakbonden en werkgevers zijn er op het moment van schrijven nog steeds niet uit. We zitten daardoor met z'n allen in een soort houdgreep. Ook wat betreft heldere communicatie. Minister Koolmees heeft enkele ideeën gelanceerd over begrijpelijke en eerlijke communicatie, maar die zijn, bijvoorbeeld bij de Pensioenfederatie, niet goed gevallen.

Onder meer de KNVG en de NVOG worden actief bij deze discussie (verwachting is in het najaar) betrokken. Waar de pensioenfondsen in ieder geval ook nu al veel helderder over kunnen zijn betreft het neerleggen van de oorzaak voor 'niet indexeren' en 'niet opbouwen' (jongeren). Die oorzaak ligt bij de verantwoordelijke instantie, de overheid. Die is verantwoordelijk voor het financiële toetsingskader (veel te grote buffervorming) en de keuze voor een rekenwijze met als basis de risicovrije rente. Het wordt tijd dat de pensioenfondsen tegenspraak bieden aan de opvattingen dat het met de pensioenfondsen slecht gaat, terwijl de rendementen hoger zijn, dan waarmee behoeft te worden gewerkt om voorzichtig (prudent) te zijn.

Peter Borgdorff (directeur PFZW) heeft eindelijk in het MAX pensioendebat geprobeerd de Zwarte Piet terug te spelen naar de overheid. Maar kreeg daar helaas te weinig kans voor. BPP en NBP vragen de pensioenfondsen en de pensioenfederatie meer dan dringend om wat

dit betreft eens zichtbaarder van zich af te bijten.

Foute beleggingen

De meest foute beleggingen zijn al door een groot aantal pensioenfondsen in Nederland geschrappt. We hebben het al gehad over het zoeken naar de goede beslissingen als het om de dilemma's gaat en om de zeer van elkaar verschillende standpunten bij de deelnemers in de pensioenfondsen. Wat is fout? En waar liggen welke grenzen? Het blijft tenslotte ook altijd gaan om de vraag hoe pensioenfondsen van het premiegeld meer geld kunnen maken. Voor een fatsoenlijke pensioenuitkering heb je wel ongeveer vier keer de inleg aan premie nodig. De andere kant is, dat je wel elkaar in de ogen moet kunnen kijken of het wel 'fatsoenlijk' geld is. En hoe verhouden zich fout en fatsoenlijk?

Tenslotte

Los van de soms wel erg grote eenzijdigheid van de MAX-programma's, is het goed dat we breed maatschappelijk veel meer bezig zijn met pensioenen, dan tot nu toe zichtbaar is. Dat is nodig om bij jonge en oudere mensen meer interesse te kweken in de positieve kanten van de pensioenwereld en het werken daarin, om het zo verslechterde imago weer wat op te krikken en om het vertrouwen te herstellen in wat nog steeds één van 's wereld beste pensioenstelsels is. We kunnen er niet genoeg over praten. Maar dan wel liefst vanuit een positieve grondhouding. —

“
Het is goed
dat we breed
maatschappelijk
veel meer
bezig zijn met
pensioenen,
dan tot nu toe
zichtbaar is.
”

Verlengen hypotheek

Het wonen in een eigen woning is een onderwerp, waaraan in uw magazine regelmatig aandacht wordt besteed. Een belangrijk onderwerp is het verkrijgen van een nieuwe hypothecaire lening als de looptijd van de huidige lening voorbij is. Voor het afsluiten van een nieuwe hypothecaire lening gelden thans andere eisen dan toen u uw laatste hypothecaire lening afsloot.

AUTEUR:
WILLEM
SCHUDEBOOM

Deze leningen hebben een aantal eigenschappen, zoals de te betalen rente, duur van de lening en de aflossingsverplichting. De organisaties, die de lening aanboden, boden de keuze om de rente voor verschillende perioden vast te zetten. Tegenwoordig kiezen veel mensen, zeker bij een nieuwe lening, voor een periode van twintig tot dertig jaar om de rente vast te zetten. Bijna alle organisaties hebben als duur van de lening dertig jaar. Na dertig jaar moet de lening dan volledig zijn afgelost. De wijze waarop de lening kon worden afgelost zijn verschillend. De twee hoofdvarianten zijn geleidelijke aflossing of aflossing ineens na deze dertig jaar. Tot in de jaren '90 was een gebruikelijke eis bij hypothecaire leningen dat de geldlener een bepaalde kapitaalverzekering afsloot. De toekomstige opbrengst van deze verzekering was dan bestemd voor de geheel of gedeeltelijke aflossing van de openstaande lening. In de jaren '90 werden deze voorwaarden voor het verkrijgen van een hypothecaire lening aanmerkelijk versoepeld. De aflossing van de hypothecaire leningen werd uitgesteld tot na dertig jaar. De eis om een kapitaalverzekering af te sluiten verviel en leningen, waarop geleidelijk werd afgelost werden weinig meer afgesloten.

Beleid gaat alle kanten op

Hier ligt nu de kern van het probleem. In de jaren '80 heeft de Nederlandse overheid een beleid gevoerd om het bezit van een eigen woning te bevorderen. Dat is gelukt, thans is 60% van de huizen in bezit van de personen, die in hun

eigen huis wonen. Omdat in deze huizen gemiddeld meer personen wonen dan in een huurhuis, woont ongeveer twee van de drie mensen in een eigen huis. Sinds midden jaren '90 heeft de overheid allerlei faciliteiten voor het verkrijgen en het bezitten van een eigen huis verminderd. De hoofdreden is ongetwijfeld dat de financiële lasten, die hiermee verbonden zijn te hoog werden voor de overheid. De overheid heeft aan deze verminderingen weinig aandacht geschonken. Het gevolg is dat veel personen zich te weinig hebben gerealiseerd wat gebeurde en van welke gevolgen zij last konden krijgen.

De soepelere voorwaarden om een hypothecaire lening te krijgen in de jaren '90 kwamen voornamelijk van banken. Huishoudens konden met een bepaald inkomen meer lenen en de aflossing van de lening kon tot na dertig jaar worden uitgesteld. Hierdoor steeg de omvang van de Nederlandse financiële sector in de jaren '90 sterk.

Vervolgens nam de overheid stappen om zowel de voorwaarden minder soepel te maken als de fiscale voordelen van het bezit van een eigen huis te beperken. Een belangrijke stap was in 2001 de beperking van de hypotheekrente als fiscale last tot een periode van 30 jaar. Veel mensen vonden deze stap logisch. Dezelfde politieke partijen, die deze beperking toen steunden, waren ook de politieke partijen, die daarvoor hadden toegestaan dat de banken de remmen los hadden gegooid.

Gedupeerd door nieuwe regels

Tot zeven jaar geleden hadden banken

geen problemen om een nieuwe lening onder die soepele voorwaarden te verstrekken, indien de overwaarde van het huis voldoende was. Stel een echtpaar had in 1978 een huis gekocht en vervolgens aanvullende hypothecaire schulden afgesloten. De hoofdlening verviel dan in 2008 en stel dat een schuld overbleef van 60% van de verkoopwaarde van het huis. De banken hadden geen problemen om wederom een nieuwe lening voor dertig jaar te verstrekken, waarop de geldlener niet hoefde af te lossen. In dit voorbeeld kon het echtpaar, ook na pensionering in het huis blijven wonen. De banken hantieren thans andere eisen, die overigens per bank verschillen. Vaak eisen banken dat het resterende openstaande bedrag van de vervallen lening niet meer mag zijn dan de helft van de executie waarde of marktwaarde van het huis. Over het algemeen is de executie waarde minder dan 80% van de marktwaarde.

De personen, die in de jaren '90 een hypothecaire schuld afsloten kunnen daarmee in de aankomende jaren in de problemen komen. Zelfs indien de overwaarde aanmerkelijk is en het totale pensioen voldoende om de rente te betalen, het pensioen is vaak te weinig om ook nog de lening in dertig jaar af te lossen.

De overheid en de toezichthouder stellen dat zij strenger moeten zijn om toekomstige problemen voor de eigenaren en de financiële sector te voorkomen. Zij hadden beter in de jaren '90 strenger kunnen zijn. In Nederland geldt het spreekwoord "Hollen of Stilstaan" in

OPROEP

Recent hebben wij met een organisatie gesproken, die stelt gespecialiseerd te zijn in deze dienstverlening en dat zij succesvol zijn om nieuwe hypothecaire leningen af te sluiten voor het genoemde voorbeeld. Een rondgang in de markt heeft geleerd dat niet veel organisaties deze gespecialiseerde dienstverlening aanbieden. Daarom roepen wij u op om positieve ervaringen met organisaties, die kunnen bemiddelen om gepensioneerden een nieuwe aflossingsvrije lening te kunnen laten afsluiten, met ons te delen. Indien wij dan vragen van onze lezers over dit onderwerp krijgen, kunnen wij met alle voorbehoud namen van die organisaties doorgeven.

optima forma, zeker voor de overheid.

Uit verschillende onderzoeken is echter gebleken dat banken in Nederland veel verdienen aan de hypotheek en weinig risico lopen. Een risico opslag op de hypotheek rente in Nederland schijnt gemiddeld 0,2% te moeten zijn, één van de laagste percentages in de westerse wereld. De angst van de overheid en de toezichthouder is daarmee ook misplaatst.

Hypotheek betaalbaarder dan huur

Omdat een groot verschil is ontstaan in de risicoperceptie van banken en de feitelijke risico's bij het verstrekken van hypothecaire leningen, ontstaan in de markt partijen, die de aanvraag van complexere leningen graag willen begeleiden. Banken bieden bij voorkeur standaardproducten aan, waarbij de geldlener slechts zeer weinig risico mag hebben. Het gepensioneerde echtpaar uit het eerder gegeven voorbeeld wordt thans als een financieel risico gezien. Deze perceptie wordt niet door feiten ondersteund. Indien dit echtpaar geen nieuwe hypotheek kan krijgen, dan worden zij gedwongen hun huis te verkopen. Stel dat de hypotheek € 150.000 is en de ontvangen overwaarde is € 100.000, dan kunnen zij alleen daarna een woning huren. De jaarlijkse huur zal snel € 10.000 bedragen en de bruto rentelasten van de hypotheek zal ongeveer € 3.300 zijn. Het gevolg is dat na 14 jaar de gehele overwaarde en daarmee de erfenis weg is. —

Pensioendiscussie opnieuw beginnen?

Hoewel er grote politieke druk op de pensioenketel staat, komt de SER (vakbonden, werkgevers, onafhankelijke leden) nog steeds niet tot een eensluidend advies voor de vernieuwing van het pensioenstelsel. Waar de oorzaak ligt, laten we nu maar even in het midden. Het gevolg van de stagnatie is wel, dat pensioenfondsen voorlopig de pensioenen niet kunnen indexeren en dat de kans op kortingen in 2020 voor veel fondsen erg groot is. Daarom zal er hoe dan ook wat moeten gebeuren nu de motor van het huidige pensioenstelsel is vastgelopen.

AUTEUR:
JAAP VAN DER SPEK

In het regeerakkoord gaan de vier regeringspartijen ervan uit dat de belangrijke kernwaarden van het huidige stelsel bewaard moeten blijven, te weten collectiviteit en solidariteit. Deze zijn belangrijk omdat deelnemers hiermee risico's delen (van beleggen en van lang leven) en omdat er gemiddeld hogere pensioenen te verwachten zijn.

In het regeerakkoord staat ook dat mensen binnen het collectieve systeem een persoonlijk vermogen moeten kunnen opbouwen, omdat dit gemakkelijker is bij de vele wisselingen van werkgever (en dus vaak ook pensioenfondsen). Ook geeft het deelnemers beter zicht op de werkelijkheid, te weten hoeveel geld ze hebben ingelegd en wat pensioenfondsen doen om van dat geld meer geld te maken, zonder beloftes over het uiteindelijke pensioen.

Niemand praat meer over een nieuw stelsel, maar over een vernieuwing, waarbij huidige knelpunten moeten worden/zijn opgeruimd. Dan moet alle belanghebbenden het wel met elkaar eens worden over wat nu de knelpunten zijn. Nu woedt er vooral een strijd om tegen de ander te zeggen dat diens knelpunten niet deugen. Het gaat er juist om de ervaren knelpunten (die kunnen per groep van elkaar verschillen) niet tegen elkaar af te zetten, maar om ze bij elkaar op te tellen en te zoeken naar oplossingen van al die ervaren knelpunten.

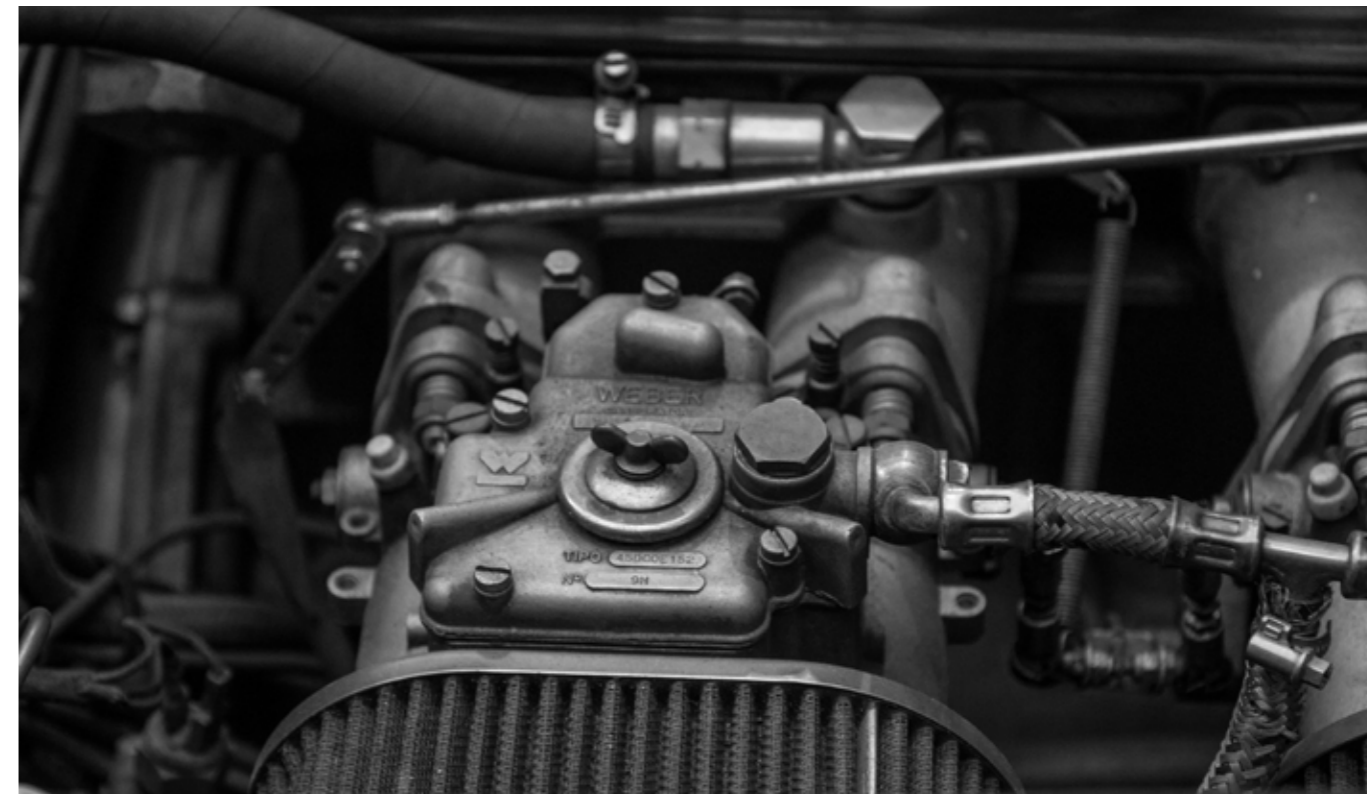
Vastgelopen discussie

De laatste jaren is de discussie naar het oordeel van de koepels van organisaties van gepensioneerden (KNVG en NVOG) verzand in een oplossingsdiscussie. Over het welles en nietes van de uitkomsten, de zogenoemde scenario's en de gevolgen ervan. Dat is geen heilzame weg gebleken. Tussendoor speelde ook nog de rare discussie (en framing) dat het ene scenario goed is voor de gepensioneerden en het andere voor de jongeren. Terwijl de werkelijkheid is dat gepensioneerden door de 'niet-indexering' achterlopen in koopkracht en jongeren achterlopen bij een fatsoenlijke opbouw van hun pensioen. Beide groeperingen hebben er dus een groot belang bij dat alle belanghebbenden de knelpunten van nu oplossen.

Waarop toetsen de koepels KNVG en NVOG?

Voor de KNVG en de NVOG is dit de aanleiding om zich te realiseren dat het beter is om 'terug te gaan naar af'. Dat wil zeggen, na te gaan wat voor de vernieuwing belangrijke elementen zijn, waarvoor je wilt gaan staan. Het gaat hen om de volgende uitgangspunten waarop getoetst kan worden:

1. De ambitie van een goed stelsel zal moeten zijn om na pensionering ongeveer dezelfde levensstandaard te kunnen handhaven als voor pensionering.
2. Die pensioenuitkering zal een redelijke stabiliteit moeten hebben (geen al te

- grote verschillen per jaar bijvoorbeeld) en een redelijke kans op indexatie.
3. De premie inleg zal voldoende en stabiel moeten zijn om samen met een prudent (voorzichtig, gedegen) beleggingsbeleid te komen tot het in punt 1 genoemde pensioen.
4. We moeten geen zekerheden meer beloven. Afgezien van het feit dat de zogenoemde zekerheid van de risicovrije rente, en de hoge buffers die pensioenfondsen moeten aanhouden, juist tot grote problemen hebben geleid (en dus geen zekerheid bleken te zijn), werkt het willen realiseren van zekerheid op zekerheid beklemmend op de mogelijkheden om van geld meer gewenst geld te maken. Een kleine buffer om schommelingen te kunnen opvangen is wel nodig. Maar niet meer dan dat.
5. Een vernieuwing van het stelsel zal moeten leiden tot meer vertrouwen en dus tot een betere uitlegbaarheid van wat er speelt. En waartoe het kan leiden.
6. Collectiviteit en solidariteit zijn wezenlijk voor een goed pensioenstelsel. Daarbij hoort de verplichtstelling, ook in enige vorm voor zelfstandig

“
Het is beter om
terug te gaan
naar af.
”

- werkenden zonder personeel (zzp'ers). Mede door een basispensioen in de vorm van AOW en door de combinatie van solidariteit, collectiviteit en verplichtstelling heeft Nederland één van de beste stelsels ter wereld. We staan wereldwijd op de tweede plaats, na Denemarken en voor Australië.
7. Generatie evenwichtigheid is van groot belang. Niemand wil een slecht pensioen voor zijn/haar kinderen en kleinkinderen en jongeren willen dat hun ouders en grootouders ook een redelijk pensioen hebben. Als de grondslagen voor de berekeningen te rooskleurig worden ingeschat dan profiteren gepensioneerden (blijkt dan achteraf) teveel, als ze te pessimistische worden ingeschat (zoals nu) dan profiteren op de langere termijn de jongeren. Deskundigen kunnen daar oplossingen voor vinden.
8. Er is nu een verschil in de grondslagen voor de berekening van de premie (pensioenfondsen mogen uitgaan van een verwacht rendement) en voor de verplichtingen. Dat wil zeggen hoeveel geld je moet reserveren voor toekomstige pensioenuitkeringen.

“
De SER en minister Koolmees, voor pensioenen verantwoordelijk, hebben toegezegd de ouderenorganisaties op relevante momenten in het vernieuwingsproces te betrekken.
”

De berekening van de verplichtingen is gebaseerd op de eerder genoemde risicovrije rente. KNVG en NVOG vinden dat er voorzichtig (prudent) moet worden gewerkt, omdat uitgegeven geld weg is, maar dat het tegelijkertijd redelijk is om de grondslagen voor de berekening van de premie ook toe te passen op de berekening van de verplichtingen. Die periodieke inschatting kan prima worden gemaakt door de reeds jaren geleden door de overheid ingestelde commissie parameters, een commissie van deskundigen.

9. Pensioenen zijn een ingewikkelde en lange termijn zaak. Daarom is een te grote vrijheid om te kiezen tijdens de opbouw van het pensioen, maar ook in de (begin)jaren van de uitkering, bijvoorbeeld om een hypotheek versneld af te lossen of voor het maken van grote reizen, risicovol. Je weet nooit hoe je latere situatie zal zijn en of het achteraf een verstandige keuze blijkt te zijn geweest. Het is daarom beter het beheersbaar te houden en de keuzevrijheid te beperken.
10. In beginsel zijn pensioenen onderdeel van het arbeidsvoorwaardenoverleg (werkgevers, werknemers), bijvoorbeeld als het gaat om de zogenoemde doorsneepremie. Dat is dus niet een zaak van de organisaties van reeds gepensioneerden. Op het moment dat er consequenties, bijvoorbeeld in geld, zijn voor de ouderen, dan horen de gepensioneerden als volwaardige gesprekspartners aan de onderhandelingsstafel te zitten: niet 'over ons en zonder ons'!
11. Maatwerk per pensioenfonds is zeer wenselijk. Wat goed is voor het ene fonds hoeft vanwege de specifieke situatie niet goed te zijn voor het andere fonds. De Nederlandsche Bank (DNB) moet de kwaliteit van de besturen bewaken, maar ook durven wat aan hen over te laten.

De SER en minister Koolmees, voor pensioenen verantwoordelijk, hebben toegezegd de ouderenorganisaties op relevante momenten in het vernieuwingsproces te betrekken. Op die momenten toetsen de KNVG en de NVOG of aan bovenstaande punten is tegemoet gekomen. Het is belangrijk om te erkennen dat de huidige motor is vastgelopen en dat we revisie van een nieuwe motor in de bestaande auto (collectiviteit, solidariteit en verplichtstelling) nodig hebben. Maar of de vernieuwing van de motor goed is, toetsen de koepelorganisaties van gepensioneerden aan de voor hen belangrijke uitgangspunten. Om te voorkomen dat de vernieuwde motor weer gaat vastlopen.

Het is aan werkgevers en werknemers om ook op deze positieve manier opnieuw te willen nadenken over de toekomst van ons stelsel. En dus af te stappen van de oplossingsdiscussies. Bouw met elkaar en met ons van onderop aan het weghalen van de knelpunten en aan de gewenste vernieuwing (geen nieuw stelsel dus). —

Bureaucratie in de zorg gevoed door wantrouwen

Tot 40% van de tijd gaat in de zorg op aan administratie. Voor verschillende beroepen in de zorg heeft de VVAA, vereniging van zorgverleners, een 'weekagenda' opgesteld, waaruit de tijdsbesteding blijkt. De vastlegging is vooral gericht op verantwoording naar de overheid en zorgverzekeraar. De mensen in de zorg stellen terecht dat ze daar niet voor hebben gekozen. Ze willen zorg verlenen, niet lijstjes afvinken.

AUTEUR: ERIC VAN ECK

Nog niet zo lang geleden werd de dokter ongeveer blind vertrouwd door de patiënt. Dat elke dokter zoals dat heet 'zijn eigen kerkhof' heeft, was algemeen aanvaard. Niemand is per slot van rekening onfeilbaar. Tegenwoordig zijn we met zijn allen steeds slechter in het accepteren van ongeluk. We verzekeren ons tegen van alles en nog wat en als er iets gebeurt, gaan politici en publiek meteen op zoek naar de schuldige. Ook in de gezondheidszorg. Overheid en verzekeraars handelen vanuit een immens wantrouwen jegens de zorg, dat overigens voortdurend wordt gevoed door hun kiezers en verzekerden en door de manier waarop de zorg met het eigen feilen omgaat.

Om vast te kunnen stellen of er iets verwijtbaars is gebeurd, is het noodzakelijk alle handelingen vast te leggen. In de gezondheidszorg ging de overheid, middels de Inspectie voor de gezondheidszorg (IGZ), daarin voorop. De ziektekostenverzekeraars, die mede verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van de zorg, volgden al snel. Wat in elk geval tot een enorme administratieve last leidt, is het van jaar tot jaar veranderen van de kwaliteitseisen en het feit dat de grote zorgverzekeraars de gewenste informatie anders aangeleverd wenst te krijgen.

Automatisering

De oplossing werd gezien in automatisering. Als je alles (eenmalig) zou vastleggen, rolden de rapporten er probleemloos uit, was de gedachte. Daartoe moesten de ICT-systemen in de zorg geschikt gemaakt worden voor het vastleggen van (nog) veel meer informatie dan voorheen. Vergis je niet: in de zorg werd al ontzettend veel vastgelegd. Al sinds tientallen jaren bestaat er een lijst van duizenden verrichtingen die bepalend zijn voor de inkomsten van de zorg. Het medisch en verpleegkundig dossier stond daar los van.

De ontwikkeling om de gegevens uit het medisch dossier op te nemen in de geautomatiseerde administratie heeft veel voordelen. Belangrijkste is dat er eenvoudiger rapporten zijn op te stellen met betrekking tot inhoud en kwaliteit van de zorg (welke diagnose is gesteld, welke behandelingen zijn toegepast en wat is de uitkomst?) Maar als je het niet handig inricht wordt er steeds naar hetzelfde gevraagd (bij elk bezoek aan de gynaecoloog de diagnose 'zwanger' invullen) of naar niet ter zake doende zaken (wijzen op het protocol 'kindermishandeling' bij een 70-jarige). De voorbeelden komen uit de Volkskrant van 23 april 2018.

De zorgministers Bruins en De Jonge hebben 30 april 2018 met betrokken partijen (ziekenhuizen, medisch specialisten, verpleegkundigen, verzekeraars etc.) een onderhandelingsakkoord gesloten dat voorziet in afspraken om de juiste zorg op de juiste plaats te verstrekken. In dat akkoord zijn ook afspraken opgenomen tot het tegengaan van overbodige registraties. Maar wat is overbodig?

Wantrouwen

Zolang de zorg geen kans ziet om te komen tot een kwaliteitscultuur, waarin elkaar aanspreken op het handelen normaal is en systematisch wordt geprobeerd het vandaag goed te doen en morgen beter, zal dat wantrouwen niet verdwijnen. Kwaliteitssystemen als NIAZ, ISO etc. hebben weinig effect op de kwaliteit als er geen cultuuromslag plaatsvindt. Zolang het wantrouwen niet verdwijnt, zal de roep om (meer) vastlegging blijven. —

Naar de sportles voor de sociale contacten

Ruim voor de les '365 Vitaal' begint in de sportschool Fitness365, zijn ze er al: de ouderen die iedere week deze fitnessless volgen. De gezelligheid begint al in de kleedkamer, vertelt mevrouw Henkes. Daar worden al de laatste nieuwtjes gedeeld over de kinderen, kleinkinderen en de partner. En ook het wereldnieuws blijft niet onbesproken. Dat is wel wat anders dan bij de sportles het uur ervoor, waar de laatsten vaak nog naar binnenrennen wanneer de les net begonnen is.

Dit geeft precies aan dat het uurtje bewegen voor deze ouderen meer is dan in beweging blijven. Henkes: "Ik ben eigenlijk a-sportief, maar voor deze les zet ik vrijwel alles opzij. Zo verschrikkelijk leuk vind ik het. Iedere week kijk ik er weer naar uit. Ik heb het echt gemist toen ik zes maanden niet kon komen door een gebroken schouder."

Het sporten heeft hier dus ook een groot sociaal element. Lief en leed deelt de groep. Ze hebben aandacht voor elkaar en als er iemand ziek is, sturen ze een kaart. Het enthousiasme was dan ook groot toen duidelijk werd dat er vanaf mei een tweede lesmogelijkheid bijkomt op een andere dag in de week.

Niet alleen bij deze sportschool zijn de sociale contacten belangrijk. Uit een onderzoek van het nationaal Ouderenfonds blijkt dat:

- Ouderen die een hoger cijfer voor hun conditie geven, óók een hoger cijfer voor hun eigen geluk geven
- 1 op de 3 niet-sportende ouderen zou meer sociale contacten willen. Van de sportende ouderen is dit maar 1 op de 6!

Henkes is met haar buurvrouw meegekomen naar de lessen. Mevrouw Bouman zocht iets om te gaan doen toen ze niet

meer voor haar werk de deur uit hoefde. Zij is drie keer per week in de sportschool te vinden. "Ik doe alsof ik naar mijn werk ga en blijf zo lekker in beweging. En het is gezellig. Bijkomend voordeel is dat ik vijf punten gezakt ben met mijn suiker en al 6 kg ben afgevallen." Voor mevrouw Beuving speelt het 'in shape' blijven een grote rol. "zou me over tien jaar graag nog net zo voelen als ik me nu voel. Daar moet ik nu dan wel iets voor doen. Dat gaat niet vanzelf."

Uiteraard is deze sportles afgestemd op de specifieke doelgroep. Dat zit 'm niet alleen in de muziek die er gedraaid wordt. De sportinstructrice vertelt dat ze goed de belastbaarheid, beweegbaarheid, motoriek, balans en tempo van de groep in de gaten houdt. "Er zitten 50+'ers in de groep, maar ook 80+'ers. De oefeningen kan iedereen afstemmen op zijn eigen conditie. Het is heel belangrijk dat deze sporters niet over hun fysieke grenzen heengaan. Mijn lessen zijn ook steeds anders. Ze moeten er met hun aandacht bijblijven. Het gebeurt wel eens dat een oefening te lastig is qua coördinatie. Dan verzin ik snel iets anders, want het moet wel leuk blijven."

Bewegen voor ouderen is belangrijk, komt in verschillende onderzoeken steeds weer naar voren. Het zorgt voor een betere lichamelijke, psychische en cognitieve gesteldheid en het vertraagt het proces van ouder worden. Door het hele land komen er steeds meer initiatieven met aangepaste sportprogramma's en sportmiddelen om ouderen te motiveren meer te bewegen. Zo heeft de KNVB een nieuwe voetbalvorm voor 60+'ers geïntroduceerd 'Walking Football'. Tennissende senioren kunnen rekenen op aparte seniorentoernooien en er zijn ballen die minder hard stuiteren, waardoor het spelplezier toeneemt. Ook gemeentes organiseren van alles en uiteraard hebben veel sportverenigingen ook programma's voor ouderen.

Denkt u nog eens terug aan uw jongere jaren en het bewegen dat u toen met zoveel plezier deed. Wellicht zit er een vergelijkbare sportvereniging bij u in de buurt dat een speciaal aanbod voor senioren heeft. Het is goed voor uw lijf en geest! —

Sporten voor ouderen kan niet meer zonder app?

Volgens het Kenniscentrum Sport is sporten goed voor iedereen. Ook voor ouderen. Het helpt je een goede conditie te behouden en je lichamelijk en mentaal fitter te voelen. Lichamelijke beweging is goed voor het hart, de bloedvaten en de longen en verkleint de kans op chronische ziekten, zoals hart- en vaatziekten, diabetes type 2 en kanker. Sporten in groepsverband is ook nog eens goed voor de sociale contacten.

AUTEUR:
ERIC VAN ECK

Eigenlijk weten we dat natuurlijk allemaal wel en veel ouderen

doen er ook wat aan. In 2013 heeft de ANBO onderzoek gedaan onder 1755 leden en niet-leden naar de opvattingen van ouderen over gezondheid en sport. Uit het panelonderzoek blijkt dat ouderen veel doen om gezond oud(er) te worden. Gemiddeld bewegen de panelleden vier of meer keer per week. Wandelen wordt met 64% massaal gekozen als de manier om in vorm te blijven. Dit wordt gevolgd door fietsen, hardlopen en fitnessen'.

Discipline en apps

Beginnen met sporten is gemakkelijk, maar om het sporten vol te houden is discipline nodig. Die hebben we niet allemaal van onszelf. En oplossing voor dat probleem is gaan sporten in groepsverband. Een andere oplossing is het installeren van apps op je smartphone die bijhouden hoe gezond je leeft.

André van Gool, moleculair bioloog en hoogleraar Personalized Healthcare aan het Radboud Universitair Medisch Centrum in Nijmegen, stelt in een artikel op de site Sociale vraagstukken op 6 september 2017, dat er op dat moment ongeveer 160.000 gezondheidsapps beschikbaar zijn. Dit zijn allen apps waarmee je je gezondheid kan meten. De stappenteller op je mobiel is één van de bekendere voorbeelden. Minder bekend is de gevalideerde 'Personal Activity Intelli-

gence' (PAI) meter, een app die, afhankelijk van je fysieke conditie,

leeftijd, gewicht en status, aan de hand van je hartslag berekent hoeveel beweging je nodig hebt.

Gezondheidsapps worden volgens Van Gool pas echt zinnig als ze toegespitst zijn op jouw situatie en je jezelf met soortgelijke mensen kunt vergelijken. Met andere woorden: 10.000 stappen per dag zegt niet zoveel. Als je weet hoeveel stappen je dagelijks zou moeten zetten (de PAI) is het een goed meetinstrument.

Wat je dus volgens Van Gool zou moeten willen hebben, is een app die meet hoeveel beweging je zou moeten nemen, dat bijhoudt en je waarschuwt als je jezelf in gevaar brengt. Dat meten blijkt meteen het probleem. Van Gool meldt dat de twee hartslagmeters die hij gebruikt (een smartwatch en een polsband) sterk verschillende meetresultaten geven. Dan is een gemiddelde van 10.000 stappen misschien wel een ruwe benadering, maar beter dan niets. Temeer daar stappentellers voor de smartphone gratis zijn te downloaden en een hartslagmeter tussen € 30,- en € 50,- kost.

Wie daarnaast VirtuaGym, een gratis app met meer dan 500 oefeningen en 100 work-outs, gebruikt kan de conditie, zij het niet zonder inspanning, op peil houden. Voor alle zekerheid is de app EHBO misschien een goede aanvulling. —

De verhuizing Deel 2, over uitzicht en hoogtevrees

Er zit een piep in de schuifwand van de badkamer. Vreselijk! Alsof iemand met zijn nagel over een schoolbord krast. De twee aannemers van ons badkamerproject zijn nu al twee uur bezig om het euvel op te sporen. Maar zonder resultaat. De piep blijft.

AUTEUR: PIETER OMMEKEER

Olie ingespoten, W5, vaseline, niets helpt. Dan het hele ding maar demonteren. Zo gezegd, zo gedaan. Daar gaat onze mooie glazen badwand. Maar als het hele gebeuren weer is geplaatst, zit de piep er nog in. Tot één van de twee ontdekt wat het is. Een verticale afsluitstrip van siliconen rubber schuurt langs het glas van de schuifwand en als die droog is..... afgrijselijk geluid dus. Randje afgeknipt en probleem opgelost.

Maar zover zijn we nog niet. Ons huis was verkocht en nog geen idee wat nu. Ja, we willen naar het westen, daar komen we allebei vandaan. Aan zee in de buurt van Den Haag of Noordwijk. Op Funda gekeken en ons rot geschrokken van de huurprijzen. Betaal je bijna overal in Nederland voor een appartement van 100 m2 zo'n 1200 tot 1500 euro per maand! Dat gaan we dus niet doen.

Zeker niet als je hoort dat heel veel panden opgekocht worden door beleggers die van twee walletjes eten: de waardestijging van hun onroerend goed en de exorbitante huuropbrengsten. Zal voor veel ouderen die kleiner willen gaan wonen zeker een probleem worden. Dan maar kopen. We hebben ten slotte wat geld achter de hand. Maar ook dat is in het westen niet makkelijk.

Desalniettemin staan we een paar weken na de verkoop van ons huis voor de deur van een groot appartementen complex in Leidschendam. Het is een verbouwd ministerie (later blijkt het van de AIVD te zijn geweest). Aan de overkant het Libanon Tribunaal, wat dat ook wezen mag. Wel veilig zegt een van de bewoners, want altijd politie in de buurt. We hadden om elf uur met de makelaar afgesproken. Het is inmiddels tien over elf, geen makelaar. Is hij wellicht al in het pand? Dat kunnen we niet zien, want het is op de zevende verdieping. Dan maar aangebeld. Een slaperige stem vraagt wie we zijn. Ik denk: dat is niet de makelaar. We vertellen de man dat we beneden

staan te wachten op de makelaar om zijn appartement te bezichtigen. "Maar ik weet nergens van", zegt hij. Blijkt dat de makelaar de afspraak niet in het systeem heeft ingevoerd en dus is vergeten. Wij vertellen de eigenaar van het pand dat we van ver zijn gekomen en vragen ons af wat nu te doen. "Nou komt u dan maar even boven", zegt de man, en drukt op de zoemer van de buitendeur.

Even later staan we op de zevende verdieping van het complex en kijken uit over Leidschendam. Daar is niet veel aan te zien, kan ik u melden. En mijn vrouw krijgt op twee meter van het balkon al hoogtevrees. Aan de achterkant van het pand is er een mooi uitzicht op het Prins Claus Plein en op een leegstaand gebouw van Caltex. "Dat wordt straks afgebroken", vertelt de inmiddels gearriveerde makelaar. "En die cementfabriek gaat ook weg. Er komt een heel nieuwe wijk met dure woningen voor in de plaats". "Zitten we mooi een paar jaar in de bouwvallende", bedenk ik me.

Kortom, Leidschendam werd het niet. Ook Leiderdorp niet, waar we een op zich mooi appartement bezichtigden, maar wel op de somberste dag van het jaar. Miezeregen en langs vliegende lage wolkenmassa's gecombineerd met de geur van reeds lang overleden jacaranda's in de gang voor de voordeur deden ons van dit object afzien.

En nu wonen we dan al anderhalve week in één van de 'Kastelen' van Haverleij, een bijzonder project bij Den Bosch waar men in 2002 mee is begonnen. Maar hoe dát zo gekomen is, vertel ik de volgende keer. —

Waar gaat het met de zorg naartoe?

De kosten van de zorg stijgen. De zorgvraag neemt toe vanwege onze ouder wordende samenleving en medisch gezien zijn er steeds meer mogelijkheden. Voeg dat bij de dalende reserves van de zorgverzekeraars en de kans op een verdere stijging van de zorgpremie wordt steeds groter.

AUTEUR: JOOP BLOM,

Voorzitter commissie Zorg, Welzijn, Wonen en Mobiliteit NVOG/KNVG

Om de kosten van de zorg te beteugelen probeert de minister voor Medische zorg en Sport hoofdlijnenakkoorden te sluiten. Met de huisartsen, de wijkverpleging, de GGZ en over de medisch specialistische zorg. Als het goed is, moeten deze hoofdlijnenakkoorden op elkaar aansluiten. Daarom verdient een integrale benadering uiteraard de voorkeur.

In april heeft de minister samen met een groot aantal partijen in de zorg een zogenaamd onderhandelaarsakkoord gesloten over de medisch specialistische zorg in 2019 t/m 2022.

In het bovengenoemde akkoord staat dat de volumegroei voor behandeling in de ziekenhuizen (2018 22,7 miljard euro) de komende vier jaar in totaal maar 1,7% (!, excl. loonkosten) mag zijn. Dit terwijl de stijging van de zorgvraag zal gaan toenemen. Dit lijkt ons een nagenoeg onmogelijke opdracht om te bereiken, zonder dat dit gevolgen zal hebben voor degenen die zorg nodig hebben.

Naast veel aandacht voor activiteiten die de gezondheid van de Nederlandse bevolking moet verbeteren en dus de zorgvraag moet verminderen (preventie) willen de ziekenhuizen een beleid kunnen ontwikkelen om de patiënt uit het ziekenhuis te houden als dit enigszins kan.

Zorg dichtbij huis, via de huisarts en zorg thuis, moet de gang naar het ziekenhuis verminderen. Met de huisartsen wordt op een later moment gesproken over een hoofdlijnenakkoord. Zij onderschrijven het principe van 'de juiste zorg op de juiste plek' (dus dichtbij huis) wel. Echter nu al is de werkdruk in de

zogenoemde eerstelijnszorg heel hoog en is het budget te laag. De huisartsen hebben door de overvolle wachtkamers dikwijls te weinig tijd om een gedegen advies te geven.

Uiteraard kunnen wij het eens zijn met een beleid dat de kosten van de zorg minimaal doet stijgen. Alle ingezetenen van Nederland moeten immers die kosten betalen via de zorgpremie. Een beperkte stijging van de zorgpremie is een goede zaak. En niet-nodige zorg moet worden voorkomen. Het overheidsbeleid is erop gericht dat de inwoners zelf meer regie over hun gezondheid nemen. Er zelf ook eerst goed over nadenken en via de computer nagaan wat men zou kunnen mankeren en wat men er zelf aan kan doen, voordat men een arts raadpleegt! Dat kan lang niet iedereen!

Wat gaan wij daarvan merken? Worden de ouderen straks van het kastje naar de muur gestuurd als ze zorg nodig hebben? Wij staan achter goede maatregelen die de kosten van de zorg en dus ook de te betalen premie in de hand houden als de kwaliteit van de zorg maar niet wordt aangetast.

Wij blijven de ontwikkelingen kritisch volgen. —

Audrey's DeliCasa

Voor wie van lekker eten houdt, maar niet lang in de keuken kan of wil staan.

ASPERGES KLASSIEK

Het is weer aspergetijd. Dit jaar wel erg vroeg. Maar nooit te vroeg om er eens lekker van te genieten. Het meest klassieke asperge recept is met ham, eieren, botersaus en peterselie of bieslook.

Ingrediënten voor 4-6 personen:

- **Asperges middelgroot (8 per persoon voor hoofdgerecht)**
- **Plakken beenham (2 á 3 per persoon)**
- **Eieren (2 per persoon)**
- **150 gram roomboter**
- **Peper/zout**
- **Eventueel gekookte krieltjes (in de schil)**
- **Verse peterselie of bieslook**

De bereiding:

Eerst een klein stukje (het hout) van de onderkant van de asperge afsnijden. Daarna de asperges van onder tot boven schillen. Niet te dun! Zet dan de asperges in een aspergepan, met de koppen boven water. Kan ook in een grote gewone pan met de koppen boven water.

De asperges zachtjes laten koken met een beetje zout en een scheutje azijn, niet langer dan 20 minuten anders worden ze bitter. Prik met een vork in het onderste gedeelte van de asperge om te zien of ze beetbaar zijn.

Kook de eieren 4 minuten of langer als ze wat harder moeten zijn. Voor de saus de boter zachtjes laten smelten. De peterselie of bieslook fijnhakken of knippen. De plakken ham eventjes iets verwarmen.

De asperges als ze gaar zijn uit laten lekken (kookvocht opvangen voor de soep) en op een grote schaal leggen. De ham in rolletjes er omheen draperen, eieren doormidden snijden en erbij leggen, de gesmolten boter er overheen gieten en de geknipte bieslook of peterselie aan de randen er overheen strooien. Ook met gekookte krieltjes heel lekker. En dán een lekker koel glas Pinot Grigio, heerlijk!

Variaties:

- **Met Sauce Hollandaise, 2 eidooiers en gesmolten boter, zoals je mayonaise maakt met een handmixer.**
- **Met zalm en blaadjes spinazie**

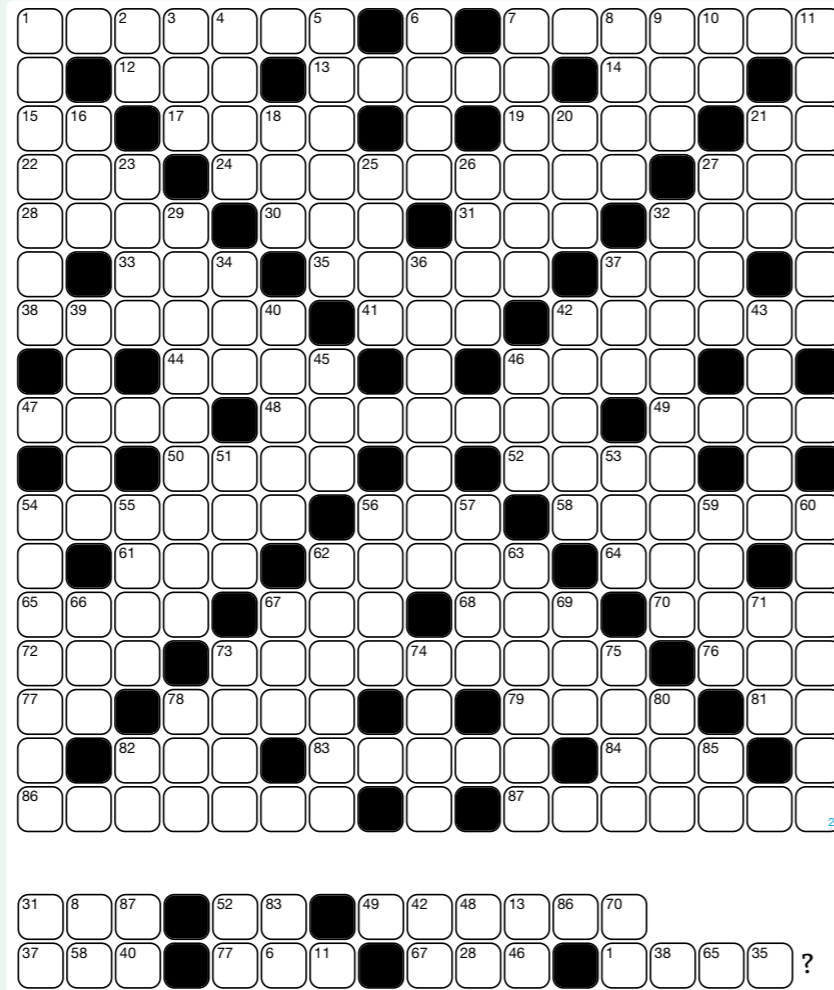
Tip: bewaar het kookvocht, de schillen en de harde stukjes van de asperges voor de soep de andere dag. Aanmaken met een beetje kippenbouillon, een scheutje room erbij en een ietsje binden met allesbinder. Eventueel een ei er doorheen roeren.

BUON APPETITO
Ciao Audrey
audrey.mp@hotmail.com

Na het oplossen van de kruiswoordpuzzel zet u de letters, die hetzelfde getal hebben als die in de balk eronder, daarop over. De zin die u dan krijgt stuurt u vóór 29 augustus 2018 per e-mail naar pensioenbelangen@pensioenbelangen.nl of op een briefkaart naar NBP, Koninginnegracht 19, 2514 AB Den Haag. Onder de goede oplossingen worden weer 4 prijzen van 13 euro verloot.

De oplossing van de kruiswoordpuzzel in nummer 1-2018 is: **Nog even en dan kunnen we weer genieten van asperges**

De vier gelukkige winnaars zijn:
M. Spruijt
F. van der Ham
A. Stout
T. Calatz

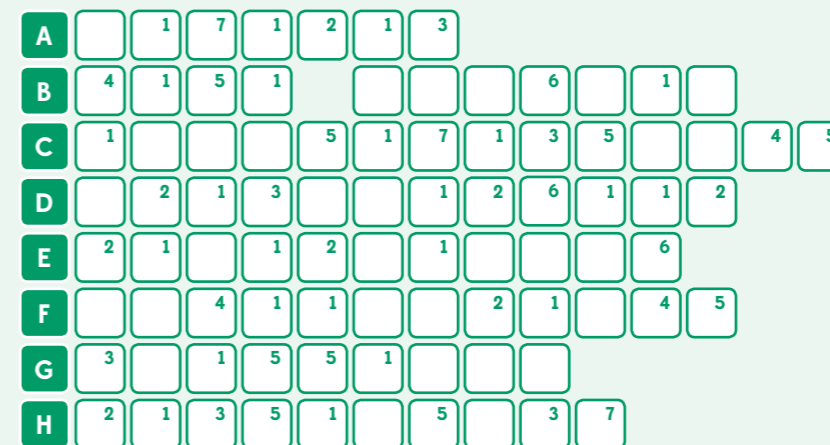

HORIZONTAAL 1. gulhartig; 7. bekende filmkomiek; 12. gevangenis; 13. land in Azië; 14. roeipen; 15. met deelneming (afk.); 17. recht of doorgaans rond stuk hout; 19. in grote kolonies levend insect; 21. landbouwwerktuig; 22. vierhandig dier; 24. deel van bestek; 27. voor (in samenstelling); 28. regenboogvlies in het oog; 30. pulverig (los); 31. het verplaatsen van een stuk op het schaakbord; 32. pronk (tooi); 33. Europees Olympisch Comité (afk.); 35. navigatiesysteem op schepen; 37. tuimeling; 38. opeens (plotseling plaatshebbend); 41. Nederlandse Radio-Unie (afk.); 42. Amerikaanse staat; 44. vlog (rap); 46. openbaar vervoermiddel; 47. letter van het Griekse alfabet; 48. bom die bij ontploffing een dikke rook verspreidt; 49. gedroogd gras; 50. niet juist; 52. uitgestorven (walg)vogel; 54. inlandse open winkel; 56. op grote afstand; 58. werelddeel; 61. deel van gelaat; 62. godin van de schoonheid en de liefde; 64. teug(je); 65. plaats in Duitsland; 67. aanwijzend voornaamwoord; 68. Door Oefening Sterk (afk.); 70. verlegenheid; 72. hoogste punt van een hellend dak; 73. bromfiets die niet harder dan 25 km. mag rijden; 76. troefkaart; 77. zoekt kennismaking (afk.); 78. van geringe breedte; 79. familielid; 81. vogel; 82. de eerste communistische leider van China; 83. verdieping; 84. binnenvaarttuig; 86. uitwendige opening van de neusholte; 87. met een lans gewapende ruiter.

VERTICAAL 1. eiland in het Caribisch gebied; 2. Verenigde Naties (afk.); 3. Islamitische Omroep Stichting (afk.); 4. geneesheer; 5. fijne alcoholische drank; 6. pronkzuchtig; 7. kampeerwagen; 8. de stand der edelen; 9. duw (zet); 10. laatstleden (afk.); 11. land in het westen van Afrika; 16. mannetjesbij; 18. familielid; 20. een beetje (een klein deel); 21. Europese rekeneenheid (afk.); 23. in zee uitstekend wandelhoofd; 25. ontwerp (voornemen tot iets); 26. zoon van aartsvader Isaak; 27. soort van licht bier; 29. een van de grootste blaasinstrumenten; 32. bij elkaar behorend (solidair); 34. Communistische Partij van Nederland (afk.); 36. drukwerk vervaardigen; 37. nagerecht; 39. lichte houtsoort; 40. retour; 42. gebrek (ontbering); 43. houten schoeisel; 45. loterijbriefje; 46. waardeloze lap; 51. ongehuwd (afk.); 53. tegenovergestelde van dik; 54. krankzinnigheid (grote onzin); 55. vogel van de familie der kraaien; 56. baard aan een pijl; 57. jongensnaam; 59. toegankelijk; 60. roofvogel; 62. paarsachtige kleur; 63. zeer buigzaam (lenig); 66. etenbereider; 67. desoxyribonucleic acid (afk.); 69. uitroep van een schildwacht; 71. deel van de hals; 73. door rook en uitlaatgassen vervuilde mist; 74. etagewoning; 75. twee (of meer) voorgespannen trekdiere; 78. sluiskolk; 80. lokspijs; 82. Manchester United (afk.); 85. kunstmatige inseminatie (afk.).

Omschrijving

- A. Dure vorm van leren (7)
- B. Stampot voor macho's (4+7)
- C. Op veel plaatsen koude luchtstroom (14)
- D. Heb je al snel rond enclaves als Baarle Nassau (12)
- E. Alternatief voor Rabo of ABN (11)
- F. 3X (12)
- G. Kan toch ook met desal er voor (9)
- H. Knaagt onkies aan pensioenen (10 of 6+4)

Spelregels cryptogram

Slechts één van de klinkers is genummerd, maar alle plaatsen waar die klinker staat hebben dat nummer. Sommige medeklinkers hebben een nummer gekregen, bijvoorbeeld in opRoerkraaieR (cryptogram in nr. 1 van 2013) hebben de eerste en de laatste r het nummer 1 gekregen, maar de tweede r geen nummer. Als u in die puzzel in andere woorden een 1 ziet staan kunt u daar dus de r invullen.

Stuur uw oplossingen vóór 29 augustus 2018 per e-mail naar pensioenbelangen@pensioenbelangen.nl of op een briefkaart naar: NBP, Koninginnegracht 19, 2514 AB Den Haag. U kunt de oplossing van het kruiswoordraadsel in dezelfde e-mail of op dezelfde briefkaart inzenden. Voor goede oplossingen zijn per cryptopuzzel 4 prijzen van 13 euro beschikbaar.

Oplossing van de puzzel in nummer 1-2018:

- A. Première
- B. Scheepskameel
- C. Kilometervreter
- D. Denkvermogen
- E. Reclameblok
- F. Bungalowtent
- G. Dekhengst
- H. Zwartepiet

De vier gelukkige winnaars zijn:

- T. Arts
- R.M. Blok
- H. Marseille
- J.D. Meijer

IVO VAN VULPEN

De Melodie van de Natuur paperback
320 pagina's, ISBN 9789045036007,
Uitgeverij Atlas
Contact, € 21,99

Wie geïnteresseerd is in de moderne natuurkunde, maar bang is voor formules, moet vooral lezen hoe dit boek de zoektocht naar de bouwstenen van ons heelal beschrijft. Nooit geweten waar die extra dimensies buiten de vier van ruimte en tijd vandaan komen. Ooit willen weten waar al die dure experimenten voor nodig zijn of wat we hebben aan zwaartekrachtgolven, dat malle Higgs-deeltje en die onbegrijpelijke quantumfysica? Welnu de medische wetenschap zou minder ver zijn met het behandelen van tumoren en kanker. Uw mobieltje met gps zou u niet de weg wijzen en alleen de televisieprogramma's waren plat. Anders dan politici – leren wetenschappers veel van hun en andermans fouten, doordat ze steeds de vraag blijven stellen: **WAAROM?** (JVv)

EDWARD PICKERING

De Ronde van Vlaanderen paperback
288 pagina's, ISBN 9789492159427,
Uitgeverij Horizon, € 19,99

Een mooi boek, met veel details, over 'Vlaanderens mooiste' of de 'hoogmis', zoals onze zuiderburen de Ronde van Vlaanderen ook wel noemen. De auteur omschrijft zichzelf als francofiel, dit komt in het boek ook tot uitdrukking. Hij geeft in verhouding veel aandacht aan het (kleine) Waalse gedeelte van het parcours. De beschrijving van alle heuvels is tot in de puntjes nauwkeurig geanalyseerd. Dit alles wordt nog opgevrolijkt met boeiende en grappige anekdotes uit het verleden. Adrie van der Poel won de ronde in 1986, het boek verscheen net te vroeg om te kunnen vermelden dat er na 32 jaar eindelijk weer een Nederlandse winnaar was: Niki Terpstra. Boeiend tot de laatste bladzijde. (AVDB)

NATASJA VREESWIJK

Workshop Fair Isle Haken
paperback 112 pagina's, ISBN
9789043920339, Kosmos Uitgevers, €
16,99

De traditionele, meerkleurige Fair Isle techniek is vooral bekend van het breien. Natasja legt in dit boek uit wat deze techniek precies inhoudt en dat dit ook uitstekend bij het haken toegepast kan worden. Er staan 15 haakpatronen in voor het maken van interieurdecoraties. Mooie, moderne, geometrische patronen met een zwart-witte basis. Uitgebreid uitgelegd met handige haakschema's. Maak zelf zo'n mooie (baby)deken, kussen of – weer helemaal van deze tijd – plantenmand en pas de kleuren aan, zodat ze in je eigen interieur passen. Haken is weer helemaal hip en met zo'n leuk patronenboek met prachtige foto's krijg je direct zin om aan de slag te gaan. (MW)

NICCI FRENCH

De Dag van de Doden
hardcover 366 pagina's, ISBN
9789026339608, Uitgeverij Ambo | Anthos,
€ 26,98

Studente criminologie Lola Hayes moet een scriptie schrijven over een aantal vreemde moordzaken, waarin psychologe Frieda Klein een sleutelrol speelt. Klein is ondergedoken voor de vermeende seriemoordenaar Dean Reeve, maar Hayes speurt haar toch op. Hayes wordt zelf het slachtoffer van een moordzaak in haar vriendenkring en er ontstaat een kat-en-muis-spel tussen Klein-Hayes en Reeve, waarbij Hayes een twijfelachtige rol vervult. De moorden vertonen een steeds grilliger karakter. Het is maar de vraag of Klein in staat is om een einde aan het vele bloedvergieten te maken. De dag van de doden is het achtste en uiterst spannende laatste deel in de thrillerreeks rond psychologe Frieda Klein. Ook alle andere delen zijn nog verkrijgbaar. (RW)

NBP notitie over de rekenrentes

De Nederlandse Bond voor Pensioenbelangen (NBP), opgericht in mei 1919, is onafhankelijk van zowel politieke stromingen als van de organisaties van werkgevers en van werknemers. De NBP richt zich uitsluitend op het behartigen van belangen van de huidige en de toekomstige gepensioneerden.

Met deze notitie levert de NBP een bijdrage aan de huidige discussie over de eisen, die worden gesteld aan de rekenrente voor de:

- vaststelling van premies bij nieuwe pensioenaanspraken
- berekening van de Voorziening Pensioen Verplichtingen (VPV), het totaal van de contante waardes van de bestaande aanspraken en ingegane pensioenen.

In Nederland is een werkgever wettelijk verplicht om het toegezegde pensioen aan zijn werknemers onder te brengen bij pensioenuitvoerders, zoals pensioenfondsen.

De werkgevers betalen hiervoor een premie aan deze fondsen. Het fonds is daarmee verantwoordelijk voor de uitvoering van de pensioenovereenkomst, zoals afgesloten tussen werkgever en werknemer / deelnemer. De juridische verhouding is dat de werkgever klant van het fonds is en zowel de deelnemers als de gepensioneerden de crediteuren van het fonds zijn.

Uitgangspunten kapitaaldeckingsstelsel

In het kapitaaldeckingsstelsel reserveren fondsen, gedurende de periode waarin het pensioen wordt opgebouwd, middelen om de toekomstige pensioenen uit te betalen. Een groot deel van de uit te betalen pensioenen bestaat uit de be-

haalde beleggingsrendementen. Thans bestaat een uitbetaald pensioen voor 70% uit deze rendementen en voor 30% uit betaalde premies. Beleggingsrendementen bepalen hiermee voor het grootste deel de hoogte van het uit te betalen pensioen.

Zolang deze rendementen hoger zijn dan de rekenrente, waarmee de premies zijn berekend, kan het fonds in beginsel het toegezegde pensioen volledig uitbetalen. De fondsen hebben in de periode 1999 – 2015 een gemiddeld rendement van 5,3% gehaald, hoger dan de gemiddelde rekenrentes voor zowel de premies als de VPV.

DNB Notitie betreffende rekenrente

Recent heeft De Nederlandsche Bank (DNB) in haar notitie hierover vermeld dat de werkgevers in de jaren 2015, 2016 en 2017 te lage premies aan fondsen hebben betaald voor de aanspraken, die de deelnemers in die drie jaren hebben verworven. Fondsen hebben op deze aanspraken "verlies" geleden. De reden hiervoor is dat de premies op andere grondslagen, i.c. een hogere rekenrente, worden berekend dan de VPV, die met een veel lagere rekenrente wordt berekend. De NBP merkt hierbij op dat in de jaren 2008 tot en met 2014 dit probleem naar verhouding veel groter moet zijn geweest. De rekenrente voor de premies was toen veel hoger dan die van de VPV en daarmee het verlies ook veel groter. Met ingang van 2015 is dit verschil met tenminste 1,5% punt gedaald.

AUTEURS: WILLEM
SCHUDEBOOM,
ERIK DAAE

Oorzaak van het huidige “verlies” bij fondsen

Niet de beleggingsrendementen van fondsen zijn de oorzaak van dit verlies, maar het verschil tussen de beide rekenrentes, die voor de premies en voor de VPV. De rekenrente voor de premies is thans gebaseerd op verondersteld beleggingsrendement minus indexatie ambitie. De rekenrente voor de VPV is afgeleid van interbancaire swaprates en eventueel van de UFR, de Ultimate Forward Rate (de rente voor pensioenfondsen en verzekeraars). Deze laatste rekenrente heeft geen enkele relatie met de rendementen, die het fonds heeft behaald of zal behalen. Deze rekenrente voor de VPV wordt ten onrechte vaak de marktrente genoemd. Deze naam is niet juist, want die rekenrente heeft betrekking op een financiële deelmarkt, waarop fondsen niet beleggen.

Zekerheid van nominale aanspraken

De rekenrente voor de VPV wordt ook de “risicovrije” rente genoemd. De reden om deze rente te gebruiken zou zijn om zekerheid voor de opgebouwde nominale aanspraken en pensioenen te bieden. Dit argument is onjuist, omdat het fonds op andere financiële markten zijn middelen belegt. De waarschijnlijkheid van volledige uitbetaling van de pensioenen hangt af van de rendementen op deze beleggingen, niet van de zogeheten “risicovrije” rente.

In de Pensioen en Spaarfondsen Wet (PSW), zoals deze gold van 1954 tot 2007, bestond het begrip zekerheid niet. Onder de PSW kon een fonds zelfs reglementair reeds opgebouwde aanspraken verlagen. Het bekende voorbeeld is dat een deelnemer, die in ploegendienst werkte, en een eindloonregeling had, zijn reeds opgebouwde aanspraken kwijt kon raken, als hij niet meer in ploegendienst werkte, waarbij de ploegentoeslag verviel. Die toeslag kon onderdeel van het pensioengevend salaris zijn. Zijn pensioengevend salaris daalde dan en daarmee ook zijn opgebouwde aanspraken uit het verleden. De pensioenregeling was immers een eindloonregeling. Onder de huidige

“
Door het bestaan van beide verschillende rekenrentes bij fondsen is de complexiteit voor de uitvoering van de pensioenovereenkomst sterk toegenomen.”

Pensioenwet (PW) is deze verlaging niet meer mogelijk. Overigens werden in die periode van 1954 tot 2007 de pensioenen wel geïndexeerd en niet gekort.

Gevolgen van het verschil tussen beide rekenrentes

In tegenstelling tot wat de Pensioenfederatie recentelijk stelde, kan dit verschil tussen beide rekenrentes langdurige gevolgen voor groepen deelnemers hebben, zoals blijkt uit het volgende voorbeeld.

De fondsen hanteren nu een gemiddelde rekenrente voor de premies van circa 2,7%. Stel dat de rendementen over de gehele duur van deelname en pensioenering ook 2,7% zijn, en er geen inflatie en geen afwijkingen in levensverwachting zijn geweest, dan beschikt het fonds op het moment van pensioenering over voldoende middelen om de opgebouwde aanspraken uit te betalen. Indien echter de rekenrente voor de VPV op het moment van pensioenering slechts 1,7% is, dan moet het fonds de nominale aanspraken met circa 15% korten om op een dekkingsgraad van 100% te komen. De verschillen tussen beide verschillende rekenrentes hebben in het verleden tot een herschikking van belegde middelen tussen de verschillende groepen geleid, zoals gemeld in de brief van de vakbonden van 31 oktober 2014 aan de Eerste Kamer.

Deze rekenrente voor de VPV is ook niet stabiel, daarom hebben wijzigingen in hoogte van deze rekenrente de afgelopen jaren tot grote schommelingen in de dekkingsgraad geleid. In de afgelopen jaren is de dekkingsgraad hierdoor gedaald, terwijl de behaalde rendementen hoger waren dan de gemiddelde rekenrente, die gebruikt is voor de vaststelling van de premies.

Verzekeringen tegen wijzigingen in de rekenrente

Fondsen verzekeren zich voor een belangrijk deel tegen de gevolgen van de wijzigingen in deze rekenrente voor de VPV. De kosten voor het afsluiten van deze verzekeringen worden geraamd op enige miljarden euro's per jaar. Fondsen zijn overigens weinig transparant over

deze kosten en de risico's, die verbonden zijn aan deze verzekeringen.

Conclusie

Door het bestaan van beide verschillende rekenrentes bij fondsen is de complexiteit voor de uitvoering van de pensioenovereenkomst sterk toegenomen. Ook is hierdoor de onderlinge samenhang tussen de ontvangen premies, de opbouw van de VPV en de belegde middelen verdwenen. Deze onderlinge samenhang is van belang, omdat het fonds één pensioenovereenkomst uitvoert en de belegde middelen als één geheel behandelt om te kunnen voldoen aan alle verplichtingen van het fonds als schuldenaar tegenover zijn crediteuren, de deelnemers en gepensioneerden.

Fondsen hebben ook niet hun rapportages aangepast om over deze complexiteit op transparante wijze te rapporteren. Dit gebrek aan transparantie heeft tot veel onrust en ongenoegen bij de deelnemers en gepensioneerden geleid. Daarom stelt de NBP voor dat fondsen hun rapportages over de uitvoering van de pensioenovereenkomst dusdanig transparant maken dat de deelnemers en gepensioneerden als crediteuren van het fonds deze uitvoering zelfstandig kunnen controleren. Tot slot stelt de NBP voor om de huidige grondslagen voor de berekening van de premies tevens te gebruiken als grondslag voor de berekening van de VPV. —

Zoals bekend worden Ons Pensioen en Pensioenbelangen uitgegeven in een samenwerkingsverband van de Nederlandse Bond van Pensioenbelangen (de NBP), de belangenvereniging van het ABP, en de BPP, de belangenvereniging van het Pensioenfonds Zorg en Welzijn. Daarmee coveren beide bladen de belangenverenigingen van de twee grootste pensioenfondsen van Nederland. Voor de NBP werd onlangs een notitie opgesteld over de berekening van de rekenrente. Een notitie waar ook de BPP zich in herkent. Hoewel het een tamelijk ingewikkelde materie betreft vindt de redactie het toch zeer de moeite waard om het stuk integraal in beide bladen op te nemen. Zeker ook gezien tegen de achtergrond van de steeds maar voortdurende discussie over een eventueel nieuw pensioensysteem.

Redactie Ons Pensioen en Pensioenbelangen

Geef uw testament een missie

Mensen met een Missie in uw testament

Mensen met een Missie is er voor mensen die leven onder moeilijke omstandigheden. Mensen die dagelijks te maken hebben met onrecht en discriminatie. Wij investeren in mensen. Zodat zij voor zichzelf en hun gemeenschap kunnen opkomen en hun leven kunnen verbeteren. Dit doen we in Afrika, Azië en Latijns Amerika.

Wilt u deze mensen steunen, ook als u er niet meer bent?

Contact: Julie Mingeli 06 - 57 78 29 64
juliemingeli@mensenmeteenmissie.nl
mensenmeteenmissie.nl/testament

 mensen
 met een
 missie

Demografie, economie en pensioen

De discussie over de demografische ontwikkeling en die over het pensioenstelsel hebben nauwe verbanden en raakvlakken. Een belangrijke overeenkomst in beide discussies is dat gegevens en feiten minder van belang schijnen te zijn dan meningen.

AUTEUR:
WILLEM
SCHUDEBOOM

De omvang en samenstelling van de bevolking zijn belangrijke onderdelen voor de welvaart en welzijn in een land. Mening en feiten worden zo vaak met elkaar verwisseld, dat in dit artikel enige feiten worden genoemd in de strijd tegen ongefundeerde meningen.

De website van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid vermeldde lang de volgende mening: 'Voor elke persoon die een AOW-uitkering ontvangt, zijn er vier werkende personen'. Op dat moment ontvingen drie miljoen personen een AOW-uitkering. Dat zou volgens dit ministerie betekenen dat twaalf miljoen personen in Nederland werkten. De bevolking was toen ruim 16 miljoen. Uiteraard is deze mening dan onwaar. In vergelijking met de volledige arbeidsbanen was de verhouding al twee werkenden voor één persoon, die AOW ontving.

Deze mening werd wel gebruikt om de zogeheten noodzaak aan te tonen om de leeftijd, waarop iemand AOW zou ontvangen, te verhogen. In mijn correspondentie met dit ministerie was deze mening ook een onderwerp, die genoemd werd. Deze mening verdween later van de website van het ministerie, zonder enige verdere toelichting. De hogere ingangsheeftijd voor de AOW werd uiteraard niet aangepast.

Hoe zit het in Japan

Een ander voorbeeld betreft de bevolking in Japan. De geboortecijfers daar waren tot midden jaren '70 van de vorige eeuw

hoog om daarna te dalen. De groep, jonger dan 15 jaar, was in 1950 35% van de gehele bevolking, voor hen tussen 15 en 65 jaar 60% en voor hen, ouder dan 64 5%. In 2017 was de groep jongeren 12% van het geheel, de groep tussen 15 en 65 60% en de ouderen 28%. Immigratie in Japan is zeer beperkt. Uiteraard verschijnen diverse artikelen met de ongefundeerde mening dat deze demografische ontwikkeling voor grote problemen in Japan zou zorgen. Deze mening kan makkelijk bestreden worden.

Ondanks de demografische ontwikkelingen bleef het aantal banen in Japan sinds 1990 behoorlijk stabiel, ongeveer 65 miljoen, net als de bevolking van ongeveer 126 miljoen. De Nederlandse bevolking is circa 17 miljoen en het aantal arbeidsjaren, volledige banen, is ongeveer 6 miljoen. Het aantal banen in Nederland is veel meer dan 6 miljoen, omdat veel banen in deeltijd zijn.

Japan kent nu de situatie dat de bevolking krimpt, wellicht in de aankomende 50 jaar gemiddeld met 0,7% per jaar. Het deel van de bevolking dat kan werken blijft de helft, of te wel voor één werkende, één persoon die niet werkt. Een zelfde krimp in Nederland betekent 124.000 personen per jaar minder.

Even terug naar 1650

Is die omvang van de bevolking nu zo belangrijk? Een rechtsvoorganger van het huidige Nederland, de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden, had in

1650 een bevolking van circa 2 miljoen. Deze republiek was in Europa een economische grootmacht en leidend op velerlei economisch gebied, zoals landbouw, visserij, productie en handel. De Republiek was rijk, zeker relatief en ook absoluut. Adam Smith stelt in zijn boek 'An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations' dat de Republiek ook in de achttiende eeuw relatief gezien nog het rijkste dan wel één van de rijkste landen in Europa was.

Een belangrijke voorwaarde voor economische welvaart was en is de kwaliteit van de beroepsbevolking. In de Republiek konden naar verhouding meer mensen lezen en schrijven dan in andere Europese landen. Andere Europese landen hadden wel een grotere bevolking. Frankrijk had in die periode al een bevolking van 22 miljoen. In 1672 verklaarden enige landen, waaronder Frankrijk, onze vroegere bondgenoot, de oorlog aan de Republiek. Ja, het Staatse leger van de Republiek was veel kleiner dan het Franse leger. De Franse bevolking was toen elf keer groter dan die in de Republiek, terwijl het Franse leger vier tot vijf keer groter was dan het Staatse Leger. Zo klein was het Staatse leger dus niet.

Krimp van de bevolking levert meeste welvaart op

Bij deze twee voorbeelden blijkt dat een kleine bevolking of een krimpende bevolking geen nadeel hoeft te zijn. Ook het Centraal Plan Bureau (CPB) heeft deze conclusie, zij het ongewild, al in 2010 getrokken. Uit het onderzoek van het CPB bleken de kosten van de overheid voor jeugd, van 0 tot 25, aanmerkelijk hoger te zijn dan de kosten voor gepensioneerden. Na aanvullend rekenwerk bleek dat een geleidelijke krimp van de bevolking de meeste welvaart oplevert. Het CPB weigerde vervolgens om over deze logische conclusie verder contact te hebben.

In 1977 verscheen het rapport 'Bevolking en welzijn in Nederland' van de Staatscommissie Muntendam met de hoofdconclusie dat minder mensen meer welzijn betekent. Vervolgens is het rapport met deze conclusies in het ronde

archief verdwenen, want "Groei moet, zeker bevolkingsgroei" was toen nog de gedachte bij veel politici. De bevolking in Nederland is in de afgelopen 200 jaar zeer snel gegroeid. In 1815 nog 2 miljoen, in 1900 5 miljoen en in 2000 16 miljoen.

Stel Nederland heeft nu wel een demografisch beleid. Het aantal jaarlijkse geboorten in Nederland is nu circa 170.000, veronderstel dat door dit beleid dit aantal in de aankomende vijftig jaar 130.000 wordt. De overheid bespaart aanzienlijk op allerhande uitgaven voor de jeugd. De woningnood verdwijnt als sneeuw voor de zon. Allerlei aanslagen op de schaarse natuur in Nederland hoeven dan niet gepleegd te worden.

Goed economisch beleid bevat ook goed demografisch beleid, gebaseerd op gegevens en feiten. Goed demografisch beleid begint met de keuze voor een duidelijk doel, zoals verhogen van welvaart en welzijn onder randvoorwaarden, zoals de economische, ecologische en sociale. Factoren, zoals vergrijzing en daling van de bevolking, raken het pensioenstelsel, alleen de maatregelen om deze gevolgen op te vangen, dienen wel evenwichtig te zijn.

Veel onjuiste stellingen en meningen

Versoberingen in het pensioenstelsel op onjuiste demografische meningen zijn daarom onfatsoenlijk. Helaas zijn in de afgelopen discussie over de herziening van ons pensioenstelsel in Nederland veel onjuiste stellingen en meningen, waaronder de demografische, gebruikt. Nu lijkt het dat de herziening van ons pensioenstelsel ten koste van alles moet doorgaan, de argumenten worden erbij verzonnen en een demografisch leugentje om bestwil is toegestaan. —

“
Een geleidelijke
krimp van de
bevolking levert
de meeste
welvaart op.
”

Gaan de zorgpremies stijgen of dalen?

Het Centraal Planbureau verwacht bij ongewijzigd dekingsbeleid voor de zorgverzekering tot 2021 een kostenstijging van 20%; van 41 miljard euro in 2017 naar 50 miljard euro in 2021. Gemiddeld is dat 1,8 mrd euro per jaar. Het kabinet volgt volgens de miljoenennota deze raming. Dat betekent een te verwachten premiestijging van de basisverzekering tot 134 euro per maand.

AUTEUR:
ERIC VAN ECK

Ziektekostenverzekeraar VGZ, bij monde van directielid Ab Klink, verwacht daarentegen dat de uitgaven gedekt door de zorgverzekering veel minder hard stijgen dan het Centraal Planbureau denkt. Hij constateert dat zorgverleners veel doelmatiger kunnen handelen in de (ziekenhuis)zorg, met name op de spoedeisende hulp (SEH). Het inzetten van ervaren artsen in plaats van de nu gebruikelijke arts-assistenten zou een aanzienlijke besparing moeten opleveren. Klink wordt in die opvatting gesteund door Menzis en tegengesproken door CZ en Achmea. Wie heeft gelijk?

De huisarts had veel bezoekers van de SEH goed kunnen helpen. Achteraf wordt ruim de helft van de gezondheidsproblemen op de afdeling SEH beoordeeld als een 'niet-dringend gezondheidsprobleem' (Twijnstra&Gudde 2013). Nader onderzoek in 2015 en 2016 met betrekking tot 65+'ers door Fluent in opdracht van Actiz (Code Oranje, jan 2017) bevestigt dit beeld. Maar dat je door betere spoedzorg 1,8 miljard euro per jaar kunt bezuinigen blijkt niet uit hun onderzoek. Voor 65+'ers komt Fluent tot zo'n 100 miljoen euro.

Regeerakkoord

In het regeerakkoord van VVD, CDA, D66

en ChristenUnie is opgenomen dat er een nieuw hoofdlijnenakkoord voor de zorg komt voor de periode 2019-2022. Details van dat akkoord voor de ziekenhuiszorg werden niet genoemd, wel het doel: een besparing op de zorgkosten van 1,9 miljard euro per jaar. Als dat doorgaat, wordt daarmee de stijging van de kosten zoals door het CPB voorzien, gecompenseerd en krijgt Klink gelijk.

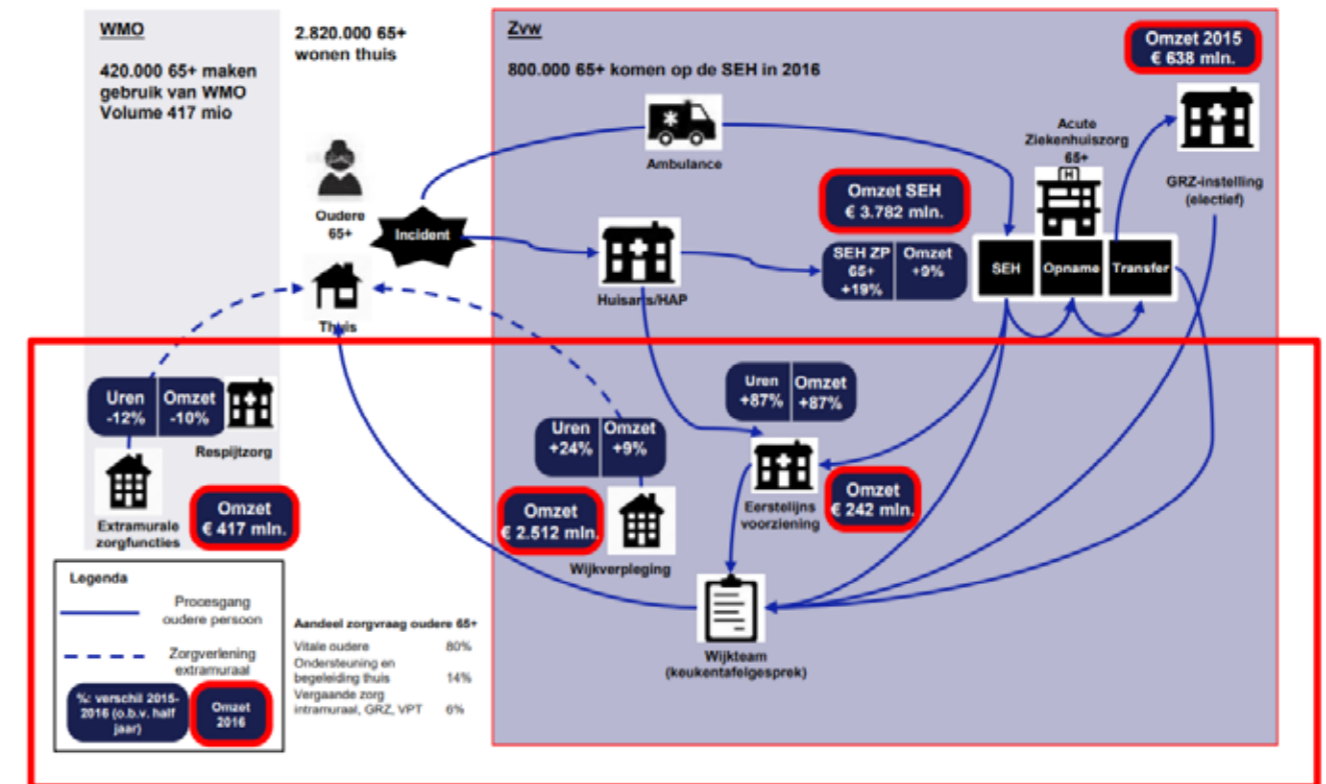
Concrete afspraken

De zorgministers Bruins en De Jonge hebben 30 april 2018 met betrokken partijen (ziekenhuizen, medisch specialisten, verpleegkundigen, verzekeraars etc.) een onderhandelingsakkoord gesloten dat voorziet in afspraken om de juiste zorg op de juiste plaats te verstrekken. Het betreft (dure) medisch specialistische zorg. In het onderhandelingsakkoord wordt voorzien in een veel lagere groei van de kosten dan het CPB becijfert: niet 5% per jaar, maar in 2019 0,8%, dalend tot 0% in 2022.

Dat kan volgens mij alleen gaan werken als het gepaard gaat met een herinrichting van de eerstelijns zorg (huisarts, verpleeghuis, thuiszorg), waardoor de kosten van een aanzienlijke groep patiënten fors terug kan worden gebracht. Dat is echter niet gratis. Actiz heeft onderzoek

1) Onderzoek naar duurzame inrichting van spoedzorg voor ouderen, Fluent 2017

ZORGPROCES OUDERE PATIENT (65+ JAAR) EN ONTWIKKELING IN VOLUME EN OMZET TUSSEN 2015 EN 2016 Omvang spoedzorg keten 7,6 miljard (schadelast WMO en Zvw, op basis van 1^e halfjaar 2016).

gedaan naar de kosten die gepaard gaan met vermijdbaar gebruik door ouderen van de SEH. (). Door de eerstelijnszorg voor ouderen beter in te richten (kosten 130 mln euro) kan 227 mln euro in de ziekenhuizen worden bespaard.

Deze te maken kosten komen in het onderhandelingsakkoord niet voor. De betreffende partijen (huisartsen, verpleeghuiszorg, thuiszorg) hebben niet aan tafel gezeten. Het is een illusie te denken dat de eerstelijns zorg zonder ingrijpende maatregelen (en extra geld!) de patiënten kan opvangen waarvan het ziekenhuis (terecht) vindt dat ze in de eerste lijn zouden moeten blijven.

Met een beetje pech ontrolt zich hetzelfde scenario als ten tijde van minister Borst: de ziekenhuizen beperken de instroom, de huisarts kan al die patiënten niet aan en blijft verwijzen. Er ontstaan wachtlijsten, de maatschappelijke onrust loopt zover op dat de politiek wel moet toegeven. De enige vrije capaciteit zit dan bij de ziekenhuizen en we zijn terug bij af. Kortom: ik hoop dat Klink gelijk krijgt, maar ik vrees het ergste. —

Bron: Onderzoek naar duurzame inrichting spoedzorg keten voor ouderen (Actiz)

RUITERTJE

Te huur in Hampten-Hotton (Ardennen)
10 PERSOONS VRIJSTAAND VAKANTIECHALET.

Ideaal voor 3 generatie verblijf,
rolstoeltoegankelijk. Gratis WiFi. Mooi
uitzicht, aan doodlopende straat, grote
tuin, volleynet, jeu de boulesbaan.
Google op "vakantiehuis Amandi".
Huur via de eigenaar geeft 15% korting.
amandi@planet.nl

Zekerheid bestaat niet

Ontmoeting en debat op een inspirerende ALV

Dit jaar verwelkomen wij een bijzondere gastspreker op onze Algemene Ledenvergadering (ALV). Gisella van Vollenhoven was als directeur Toezicht Pensioenfondsen van De Nederlandsche Bank bereid licht te werpen op de pijnpunten in het huidige pensioenstelsel. Haar komst trok benieuwde toehoorders waaronder PFZW-directeur Peter Borgdorff en bestuursvoorzitter Carla Moonen.

AUTEUR: LAURA VEGTER

De ALV is dé gelegenheid voor leden om elkaar te ontmoeten en begint daarom traditiegetrouw met een informele lunch. Als wij op 18 april de sfeervolle ruimte van de Koningshof in Doorn binnenlopen, worden wij begroet door orgelmuziek. Inderdaad, wij bevinden ons in een voormalige kerk en bestuurslid Jaap van der Spek is achter het orgel gekropen. Het buffet lonkt en al snel raken we in gesprek met onze tafelgenoten.

Het verleidelijke broodje kroket en de goed gevulde groentesoep roept bij sommigen herinneringen op aan de bedrijfskantine. De vijftig aanwezige leden bezoeken de ALV voor het eerst of opnieuw, sportief op de fiets uit de omgeving of van verder weg per auto, taxi of trein. "Ik wil graag weten wat er speelt in pensioenland", verklaart nieuw lid Johan Weener uit Den Haag. "Na afloop ga ik wandelen, deze locatie is prachtig gelegen."

De eerste vrouwelijke voorzitter

Omdat we hier niet alleen voor vermaak komen maar ook ter lering, begeven we ons naar de vergaderzaal voor het officiële gedeelte. Jaap van der Spek staat al klaar om als waarnemend voorzitter iedereen te verwelkomen. "Het wordt vanzelf langzaam stil, net als in een echte kerk", stelt hij vast, waarna hij het huishoudelijk gedeelte van de vergadering opent. Hoogtepunt is de benoeming van de eerste vrouwelijke voorzitter van de BPP. Bestuurslid Liesbeth Schaap pakt de handschoen op. "Gezien het hoge aandeel

vrouwen dat bij PFZW pensioen ontvangt, verbaas ik mij over hun lage vertegenwoordiging in bestuursfuncties. Mede daarom voelde ik mij geroepen te reageren op deze vacature."

Ander hoogtepunt is de aftrap van een grote ledenwerfcampagne. De eigentijdse folder die wij op onze stoel aantreffen, vormt de aanzet om zorginstellingen te benaderen. En hoewel de laatste tijd discutabel, is Facebook een medium bij uitstek om binnen ons eigen netwerk bekendheid te geven aan de vereniging. Dat is nodig; een natuurlijk verloop is helaas inherent aan de gevorderde leeftijd van de doelgroep. Natuurlijk hebben we ook de financiële stukken goedgekeurd. Voor een uitgebreid verslag verwijzen wij u graag naar onze website: www.pfzw-belangenvereniging.nl

Van wie is de pensioenpot?

Dan is het tijd om onze gastspreker aan te kondigen. Zonder pers in de zaal kan Gisella van Vollenhoven als directeur toezicht pensioenfondsen bij De Nederlandsche Bank (DNB) vrijuit spreken, binnen de kaders van het huidige beleid uiteraard. Dat roept gelijk vragen op: wie maakt het pensioenbeleid eigenlijk, DNB of Den Haag? En wat hebben we nodig voor een goed pensioenstelsel in de toekomst?

Van Vollenhoven legt de doelstelling uit waar DNB zich vanaf het Frederiksplein in Amsterdam voor inzet: toezicht houden op financiële instellingen. Een voorbeeld: klanten beschikken in verge-

» Lees verder op de volgende pagina

lijking met pensioenfondsen vaak over minder informatie. DNB zorgt ervoor dat hun rechten worden meegenomen. De bank let ook op mogelijke belangengestellingen tussen groepen, zoals man en vrouw, jong en oud. De verdeling van de pensioengelden is een goed voorbeeld. Ouderen kunnen zeggen: 'Waarom is er geen indexatie van mijn pensioen?'. Terwijl jongeren zich afvragen: 'Blijft er voor mij wel genoeg over?'

Recept voor duurzame welvaart

DNB draagt daarnaast zorg voor financiële stabiliteit in Nederland. Van Vollenhoven benadrukt dat de bank zelf geen wetten schrijft, maar wel signaleert wat niet goed werkt en hierover advies uitbrengt aan de minister. Bestuurslid Cees Michielse vraagt zich af of de economische stabiliteit wel genoeg aandacht krijgt. Hij onderstreept het belang voor de overheid om de koopkracht ook na pensionering op peil te houden.

Nederland behoort samen met Denemarken en Australië tot de top drie van pensioensystemen, wij kennen een hoge pensioenopbouw. De beleggingsresultaten van de pensioenfondsen zijn bovendien rooskleurig. "Het lijkt of de fondsen bulken van het geld", zo verwoordt penningmeester Jaap Dijkstra een vaak gehoorde mening van zijn achterban. "Waarom kan PFZW het bescheiden pensioen van een oud-verpleegkundige dan toch niet verhogen?"

Risicovrij bestaat niet

Van Vollenhoven schetst het spanningsveld waarin wij ons bevinden. "Dat 'bulken van het geld' herken ik en moet ik ook vaak uitleggen op verjaardagsfeestjes. We hebben inderdaad veel gespaard, maar ook veel beloofd aan een groot aantal mensen. Dat geld is van de ouderen én de jongeren. Wij willen borgen dat een 25-jarige straks van haar zeventigste tot haar honderdste pensioen kan krijgen."

Dan belanden we bij het hete hangijzer in de pensioendiscussie: de 'risicovrije rekenrente' die pensioenfondsen moeten hanteren. De huidige lage rekenrente zorgt ervoor dat dekkingsgraden

onder het minimum zakken, waardoor pensioenfondsen meer geld in kas moeten hebben. "Niks is risicovrij, anders zouden wij niet leven", reageert oud-BPP voorzitter Joop Caljouw met een kwinkslag. Michielse vult aan: "We kunnen de rente niet voorspellen. Toch baseren we de uitkeringen op het idee dat de rente de komende zeventig jaar gelijk blijft." De BPP wil deze schijnzekerheid graag loslaten en pleit voor een andere, meer stabiele rekenrente.

Vruchtbare ontmoeting

De nieuwe voorzitter besluit de vergadering: "Het is duidelijk dat we nog ontzettend veel te doen hebben." Van Vollenhoven geeft aan dat zij beschikbaar is voor vragen bij de aansluitende borrel. Hoe vond zij het om onze mogelijk kritische achterban te ontmoeten? "Ik ga graag het contact en gesprek aan met alle betrokkenen rondom pensioen; dus bestuurders en deelnemers, zowel jong als oud. Een uitnodiging van de belangenvereniging van zo'n groot fonds accepteer ik dan graag."

En hoe heeft zij de discussie met de zaal ervaren? "De betrokkenheid van de vragenstellers vond ik mooi om te zien. Het geeft me inzicht in wat er leeft bij deze groep pensioendeelnemers. En het biedt mij gelegenheid om de visie en werkwijze van DNB toe te lichten." Dat laatste is zeker gelukt. Bestuurders, gasten en leden spreken hun waardering uit over de heldere en gedreven manier waarop zij de ingewikkelde materie wist uit te leggen. We kijken terug op een geslaagde ALV. —

“
BPP:
koopkracht
dient ook na
pensionering op
pijl te worden
gehouden.”

ACTIVITEITEN EN INFORMATIE VAN DE BPP

De BPP (Belangenvereniging Pensioengerechtigden Pensioenfonds Zorg en Welzijn) is via de bestuursleden of actieve kaderleden betrokken bij de volgende activiteiten:

1. Pensioenraad van PFZW:

In dit medezeggenschapsorgaan van het pensioenfonds wordt de BPP vertegenwoordigd door Cees Michielse als lid van dit orgaan en Jaap van der Spek als plaatsvervangend lid.

2. Ledenraad PGGM:

dit is het adviescollege voor het bestuur van de coöperatie PGGM. Deelnemers en gepensioneerden van PFZW die lid zijn van de coöperatie krijgen naast aantrekkelijke aanbiedingen ook veel informatie over relevante onderwerpen. Baukje Vegter zit namens de BPP in deze ledenraad.

3. NVOG: De koepel van

ouderenorganisaties waarbij de BPP is aangesloten. Jaap van der Spek bestuurslid van de BPP is tevens voorzitter van deze koepelorganisatie. Cees Michielse vertegenwoordigt de BPP in de pensioencommissie, die zoveel mogelijk gezamenlijk opereert met de KNVG en de overige ouderenorganisaties. Binnen de NVOG wordt door middel van commissies ook veel aandacht besteed aan het inkomens- en koopkrachtbeleid voor ouderen en aan zaken als huisvesting- en zorgbeleid. Liesbeth Schaap is actief in deze commissie.

4. Informatie via website, nieuwsbrieven en Ons Pensioen.

a. De redactie van Ons Pensioen is in handen van Roelof Jan Mulder (hoofdredacteur), Jaap van der Spek, Eric van Eck en Pierre Thijssen. Zij zorgen er met name voor dat u goede achtergrondinformatie krijgt over

het beleid van de BPP, maar ook dat u op de hoogte blijft van eventuele opvattingen van andere partijen. Zo kunnen de leden van de BPP op basis van een brede informatie actief deelnemen aan de discussies over het te voeren beleid.

b. Door middel van nieuwsbrieven die via de e-mail worden verspreid houden wij de leden die hun e-mailadres aan ons hebben doorgegeven op de hoogte van actuele ontwikkelingen. De redactie van de nieuwsbrieven ligt in de handen van Baukje Vegter

c. De website van de BPP, die door Cees Michielse wordt verzorgd, geeft naast de actuele informatie vanuit BPP en NVOG, ook relevante achtergrondinformatie over in het bijzonder pensioenonderwerpen en koopkrachtbeleid. Wij proberen daarbij een korte en heldere samenvatting te geven van de feiten, met voor diegenen die verder geïnformeerd willen zijn vaak een of meer doorklik mogelijkheden voor uitgebreidere en meer technische achtergronden.

5. **Lobby en netwerkactiviteiten.** Alle bestuursleden zijn actief betrokken bij het uitdragen van het BPP beleid en onderhouden daartoe contacten met andere organisaties die op onze beleidsterreinen actief zijn. Dat zijn besturen van pensioenfondsen, de pensioenfederatie, de SER, politieke partijen en ministeries, maar ook de journalisten die actief zijn op onze beleidsterreinen.

REKENRENTE MOET WORDEN AANGEPAST.

Al vele jaren dringt de BPP aan op verandering van de rekenrente waarmee de verplichtingen van het pensioenfonds moeten worden berekend. De discussie die daarover wordt gevoerd is complex

en duurt nu al jaren.

De BPP stelt vast dat er grofweg 3 methodes zijn die worden bepleit en die alle voor- en nadelen kennen. Deskundigen worden het alsmaar niet eens wat nu de beste methode is en komen niet nader tot elkaar.

De BPP stelt vast dat alle methodieken op zich het inzicht in de financiële positie van de pensioenfondsen vergroten, zei het met verschillende accenten. Onze suggestie: Voeg daar de GVB formule aan toe (Gezond Boeren Verstand) en laat op die wijze de besturen van de pensioenfondsen een verantwoorde en gemotiveerde beslissing nemen over de te hanteren rekenrente voor een periode van 3 - 5 jaren.

MISVERSTAND

Wijzigingen in adres of andere mutaties in het ledenbestand moeten worden doorgegeven aan de ledenadministratie bij voorkeur via het e-mailadres ledenadministratie@pfzw-belangenvereniging.nl Het komt wel voor dat leden of personen die namens hen contacten onderhouden er van uit gaan dat mutaties die bij het pensioenfonds bekend zijn automatisch aan de BPP worden doorgegeven. Dit is niet zo, en kan op basis van privacy wetgeving ook niet. Neem in voorkomende gevallen dus altijd contact met ons op. Dat kan ook via de website. www.pfzw-belangenvereniging.nl/contact

Stannah
Een onafhankelijk
familiebedrijf
sinds 1867

Blijf thuis wonen met een Stannah traplift

PROFITEER
T/M MEI VAN
€500,-
KORTING

EEN STANNAH TRAPLIFT ZORGT ERVOOR DAT U IN UW GELIEFDE WONING KUNT BLIJVEN WONEN:

- ✓ Betaalbare traplift voor elke trap
- ✓ Ruime keuze uit nieuw en gebruikt
- ✓ Ruimtebesparende, opklapbare stoel
- ✓ Levertijd vanaf 3 dagen
- ✓ Servicedienst elke dag beschikbaar

Voor vrijblijvende informatie over de trapliften van Stannah stuurt u de ingevulde coupon in een ongefrankeerde envelop naar **Stannah Trapliften B.V., Antwoordnummer 17006, 2170 VB, Sassenheim.**

8403

Dhr./Mevr:

Tel. Nummer: Postcode:

Email: Huisnummer:

BEL GRATIS
0800-5066

**VOOR VRIJBLIJVENDE INFORMATIE.
VRAAG NAAR TOESTEL 8403**

Stannah

'S WERELDS MEEST GEKOZEN TRAPLIFT

WWW.STANNAH.NL